

วารสารรัฐศาสตร์และ นิติศาสตร์ศึกษา

Journal of Political Science and Legal Studies

ISSN: 3057-1650(online)

Journal of Political Science and Legal Studies

Vol.1 No.1

(January-April 2025)

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ศึกษา

(Journal of Political Science and Legal Studies) (JPSALS)

ISSN: 3057-1650 (Online)

วัตถุประสงค์และขอบเขต

1.วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ศึกษาเป็นวารสารวิชาการ วารสารมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ ที่เป็นความคิดริเริ่มใหม่ วารสารเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่แตกต่าง หลากหลาย ไม่จำกัดแนวคิด อุดมการณ์ มุมมอง วารสารเน้นประเด็นที่ถกเถียงในสังคมทั้งปัญหาในอดีต ปัจจุบัน อนาคต อันเป็นแนวทางนำไปสู่การแก้ไขปัญหาาร่วมกันในสังคมอย่างสันติและยั่งยืน วารสารเป็นสื่อกลางในการนำเสนอต่อสังคมให้แก่ประชาชนทั่วไป นักวิจัย นักวิชาการ อาจารย์ นิสิตนักศึกษา และ ประชาชนผู้สนใจทั่วไป

วารสารเน้นการใช้อรรถความรู้หลายสาขาวิชา หลายศาสตร์หรือหลายอนุศาสตร์ มาผสมผสานใช้ในการวิเคราะห์ วิจัยและสังเคราะห์ขึ้นเป็นองค์ความรู้ใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ เช่น ทฤษฎีหรือปรัชญาการเมือง พรรคการเมือง มติมหาชน และกลุ่มอิทธิพล กฎหมายมหาชน รัฐประศาสนศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐบาลเปรียบเทียบ สภาและการตรากฎหมาย รัฐบาล ฯ และที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิติศาสตร์ เช่น ประวัติศาสตร์กฎหมาย ปรัชญากฎหมาย อาชญาวิทยา กฎหมายอาญา กฎหมายเอกชน กฎหมายธุรกิจ กฎหมายมหาชน กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ กฎหมายภาษี ฯ

2.บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2-3 ท่าน วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ศึกษาเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของทุกคน แม้เป็นบทความในลักษณะวิพากษ์สังคม การเมือง ฯ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

3.ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

4.วารสารไม่มีนโยบายเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ในทุกขั้นตอน

กำหนดการเผยแพร่

วารสารได้เริ่มจัดทำและตีพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2568 ได้เริ่มจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยจะมีการเผยแพร่ระบบออนไลน์เพียงช่องทางเดียว ตั้งแต่ พ.ศ.2568 หมายเลข ISSN: 3057-1650 (Online) โดยวารสารมีนโยบายกำหนดกระบวนการพิจารณาบทความให้เสร็จภายใน 30 และบรรจุบทความนั้นขึ้นสู่วารสารทันทีที่เสร็จกระบวนการพิจารณาบทความ

วารสารมีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม- เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม- กันยายน

ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม- ธันวาคม

เกี่ยวกับวารสาร

วารสารรับพิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความที่ได้รับการพิจารณา ลงตีพิมพ์จะต้องมีสาระที่น่าสนใจต่อสังคม หรือเป็นปัญหาที่ถกเถียงในสังคม หรือวิาทะในสังคม โดยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ บทความอาจเป็นมุมมองสังคมใหม่ อาจเป็นองค์ความรู้ใหม่ หรือนำเสนอองค์ความรู้เดิม ในมุมมองใหม่ และไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นมาก่อน รวมถึงไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นใด

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

การส่งบทความต้องจัดพิมพ์ตามรูปแบบที่กำหนด และต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ จึงจะได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร บทความที่วารสารรับพิจารณาตีพิมพ์แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1) บทความวิชาการ (Academic Articles) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่ เป็นงานเขียนวิชาการซึ่งมีการวิเคราะห์ประเด็นตามหลักวิชาการ บทความมีการสำรวจวรรณกรรมและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนและสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ บทความมีเนื้อหาเน้นหนักไปในด้านวิชาการ เสนอความคิด วิทยาการใหม่ หรือเป็นการตีความ ค้นคว้าหาข้อเท็จจริงที่แปลกใหม่ของสังคมมาเสนอต่อผู้อ่าน

2.) บทความวิจัย (Research Articles) เป็นบทความที่นำเสนอผลการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ และได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย บทความประกอบด้วย ชื่อเรื่อง รายละเอียดผู้เขียน บทคัดย่อ และเนื้อหาซึ่งประกอบไปด้วย บทนำ วิธีการวิจัย ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ สมมติฐาน(ถ้ามี) ขอบเขตการ วิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิจัย สรุปและข้อเสนอแนะ และบรรณานุกรม

3.) บทความปริทัศน์ (Review Articles) เป็นบทความที่เขียนจากการรวบรวมความรู้ในเรื่องที่น่าสนใจในปัจจุบันเรื่องใดเรื่องหนึ่งผ่านกระบวนการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบ และ/หรือวิจารณ์ เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ในมุมมองใหม่ บทความประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา วิจารณ์ สรุป และบรรณานุกรม

4.) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Reviews) เป็นบทความเขียนเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งโดยเจตนาจะแนะนำหนังสือเล่มนั้นให้ผู้อ่านรู้จัก โดยให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสืออย่างสมบูรณ์ รวมถึงประเภทของหนังสือ ขอบเขตเนื้อหา คุณลักษณะพิเศษหรือข้อเด่นของหนังสือ บทความกล่าวถึงการประเมินคุณค่า แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลว่ามีค่าควรอ่านหรือควรจัดหา เหมาะสมกับผู้อ่านกลุ่มใด มีการเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่นในประเภทเดียวกัน โดยผู้วิจารณ์ควรมีความรู้ในสาขาที่วิจารณ์ ควรระบุชื่อหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจารณ์เพื่อใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของบทวิจารณ์

เจ้าของ

ศูนย์สังคมศาสตร์ศึกษา (Center for Social Science Studies)

เลขที่ 78/1หมู่9 ต.บ่อพลอย อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี 71160

โทร.081-8437249

อีเมล : thaicocialscience@gmail.com

เฟสบุ๊ค: ศูนย์สังคมศาสตร์ศึกษา

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

นางสาวอละไท สีสะเพียงทอง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายสมชาย ขจรไพศาล

กองบรรณาธิการ

พระวิสุทธิพงษ์เมธี ,ดร

ดร.ภูวนัย เพชรไพล่

ดร.พิษณุ โหระกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

สภานายความแห่งประเทศไทย

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ (Peer Review)

พระครูสิริกาญจนารักษ์,ดร

พระศุภกิจ สุบุญโญ

พระมหาบุญรอด มหาวีโร , ดร.

ดร.สุนทร สุวรรณพร

ดร.กนกวรรณ ปรีดีเปรม

ร.ศ. ดร.ชุตีมา มุกสิกานนท์

ผ.ศ.ดร.นิพนธ์ ฐานะพันธ์

ผ.ศ. ดร. ปาณัฏกัญญ์ เจริญพัฒน์

ผ.ศ.ดร. ญัญพิชา วโรดมอภีพัฒน์

ผ.ศ. ดร. รัชฎา ภาณุ

ดร.เฉลียว นครจันทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

สารบัญ

บทบรรณาธิการ.....	ก
บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการบริหารรัฐกิจในประเทศไทย.....	1
การเปลี่ยนแปลงระบบพรรคการเมืองและผลกระทบต่อประชาธิปไตยในการปฏิรูปการ เมืองไทย.....	14
ผลกระทบของการเมืองในระดับท้องถิ่นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย.....	26
แนวทางการพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนใน ประเทศไทย.....	37
ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทย.....	52
ภาคผนวก	

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ศึกษานี้เป็นฉบับแรก โดยกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) พิจารณาก่อนการตีพิมพ์เพื่อคุณภาพสูงสุด โดยในฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิชาการ 5บทความ ซึ่งทางกองบรรณาธิการได้มีการคัดเลือกมานำเสนอเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทเชิงสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันคือ

น.ส.เสาวณีย์ ทิพย์สกุล ในบทความ บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการบริหารรัฐกิจในประเทศไทย สรุปว่าเทคโนโลยีดิจิทัลยังมีบทบาทในการสร้างระบบการทำงานแบบออนไลน์ที่ทำให้การให้บริการของภาครัฐสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงประชาชนได้ทุกที่ทุกเวลาโดยรัฐบาลได้มีการสร้างแพลตฟอร์มต่างๆ การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการของภาครัฐ ลดการใช้เอกสาร และสามารถทำธุรกรรมต่างๆ ผ่านระบบออนไลน์ได้ ซึ่งส่งผลดีทั้งในด้านความสะดวก รวดเร็ว และลดต้นทุนในการให้บริการ อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารรัฐกิจยังมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ความไม่เสถียรของโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ขาดการฝึกอบรมทักษะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ รวมถึงความท้าทายในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล

น.ส.อัญชลี ศิริทรานนท์ จากบทความ การเปลี่ยนแปลงระบบพรรคการเมืองและผลกระทบต่อประชาธิปไตยในการปฏิรูปการเมืองไทย ผู้เขียนเห็นว่า ระบบพรรคการเมืองในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้งในช่วงหลายปีที่ผ่านมาทั้งการเกิดขึ้นของพรรคใหม่ การรวมตัวกันของพรรคการเมืองเก่า และการเปลี่ยนแปลงของกลไกทางการเมือง ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินการทางการเมืองและกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่างชัดเจน ในขณะที่การปฏิรูปการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงหลังได้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการจัดตั้งรัฐบาลและการทำงานของพรรคการเมือง ผลกระทบต่อประชาธิปไตยจากการเปลี่ยนแปลงระบบพรรคการเมืองสามารถมองได้ทั้งในแง่บวกและลบ

น.ส.วรรณ ศรีชัยกุล พิจารณา ผลกระทบของการเมืองในระดับท้องถิ่นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย เห็นว่า การเมืองในระดับท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย เนื่องจาก การตัดสินใจทางการเมืองที่เกิดขึ้นในพื้นที่ท้องถิ่นมีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยมีความสำคัญในด้านการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยเฉพาะในการตัดสินใจเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และการส่งเสริมกิจกรรมที่สามารถสร้างผลประโยชน์ในระยะยาวให้กับชุมชน อย่างไรก็ตามการเมืองในระดับท้องถิ่นสามารถนำไปสู่ปัญหาที่อาจกระทบต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่นการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือการตัดสินใจที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการจริงของชุมชน ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากร การพัฒนาไม่เท่าเทียม และการทำลายสิ่งแวดล้อมในบางกรณี

น.ส.พรวิภา ขำนาญกุล ในบทความ แนวทางการพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย เห็นว่า การพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย ซึ่งการพัฒนาในด้านสิ่งแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ได้ในระยะยาว ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ยังคงประสบกับปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เต็มที่ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวทางในการพัฒนากฎหมายสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยนั้น ควรเน้นการพัฒนากฎหมายที่สามารถตอบสนองต่อความท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในภาคธุรกิจและสังคม เช่นการควบคุมมลพิษ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดการน้ำ และการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกฎหมายควรมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์และความจำเป็นในแต่ละช่วงเวลา

น.ส. สุธิตรา วงษ์สัมพันธกุล ในบทความ ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทย สรุปว่า การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย แต่ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศนั้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ การพัฒนาเมืองที่รวดเร็วและการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น ด้านบวกของการท่องเที่ยว คือการเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้และการจ้างงานให้กับชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่นการสร้างถนน สนามบิน โรงแรม และร้านค้า เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับความสนใจจากนักลงทุนและภาครัฐในการพัฒนาทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในพื้นที่ การเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในบางพื้นที่ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวก็นำมาซึ่งผลกระทบในด้านลบเช่นกัน หนึ่งในผลกระทบที่สำคัญคือการสูญเสียอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะในชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเข้ามามากมาย

บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการบริหารรัฐกิจในประเทศไทย

The Role of Digital Technology in the Public Administration Process in Thailand

น.ส.เสาวณีย์ ทิพย์สกุล¹

Miss.Saowani Thippayasakul

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการบริหารรัฐกิจในประเทศไทยที่เน้นการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะและการบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐ ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาภาครัฐให้มีความทันสมัยและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นระบบสารสนเทศ และการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ซึ่งช่วยในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการบริหารประเทศ เทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้การประมวลผลข้อมูลมีความรวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้นส่งผลให้รัฐบาลสามารถจัดการปัญหาต่างๆ นอกจากนี้เทคโนโลยีดิจิทัลยังมีบทบาทในการสร้างระบบการทำงานแบบออนไลน์ที่ทำให้การให้บริการของภาครัฐสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงประชาชนได้ทุกที่ทุกเวลาโดยรัฐบาลได้มีการสร้างแพลตฟอร์มต่างๆ การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการของภาครัฐ ลดการใช้เอกสาร และสามารถทำธุรกรรมต่างๆ ผ่านระบบออนไลน์ได้ ซึ่งส่งผลดีทั้งในด้านความสะดวก รวดเร็ว และลดต้นทุนในการให้บริการ อย่างไรก็ตามการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารรัฐกิจยังมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ปัญหาความไม่เสถียรของโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ขาดการฝึกอบรมทักษะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ รวมถึงความท้าทายในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ซึ่งต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: บทบาท, เทคโนโลยีดิจิทัล, กระบวนการบริหารรัฐกิจ, ประเทศไทย

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar, Thailand

Abstract

This article aims to study the role of digital technology in the public administration process in Thailand, focusing on the development and application of digital technology in government agencies to enhance the efficiency of public services and state resource management. Currently, Thailand uses digital technology as a key tool in modernizing the public sector and meeting the needs of the people effectively. Technologies such as Information Systems and Big Data are utilized to collect and analyze large-scale data relevant to decision-making in government management. These technologies enable faster and more accurate data processing, allowing the government to address various issues more effectively. Furthermore, digital technology plays a role in creating online systems that make public services more convenient, faster, and accessible to citizens anytime and anywhere. The government has developed various platforms to facilitate access to public services, reduce paperwork, and enable transactions to be conducted online, which benefits both convenience, speed, and cost reduction in service delivery. However, the use of digital technology in public administration still has some limitations, such as issues related to the instability of technological infrastructure, the lack of digital skills training for public sector personnel, and challenges in data security. These areas require continuous development and improvement to ensure that digital technology in the public sector is used to its maximum potential.

Keywords: Role, Digital Technology, Public Administration Process, Thailand

1. บทนำ

เทคโนโลยีดิจิทัลได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษยชาติและระบบเศรษฐกิจในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับองค์กรและรัฐ เทคโนโลยี เช่นปัญญาประดิษฐ์ (AI) การประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) บล็อกเชน (Blockchain) และอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) ได้ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งในทุกด้านของชีวิตสมัยใหม่ (Schwab, 2016, p. 5) ในเชิงเศรษฐกิจเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ และในขณะเดียวกันยังสร้างโอกาสใหม่ๆ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมและนวัตกรรม (World Economic Forum, 2018, p. 22)

ในด้านสังคมเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ส่งเสริมความเชื่อมโยงของผู้คนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์และแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งทำให้การสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและสะดวกสบาย อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีก็ได้นำมาซึ่งความท้าทาย เช่นความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital

divide) และการคุกคามด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Cybersecurity threats) ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (UNDP, 2021, p. 15)

ความเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัลกับการบริหารรัฐกิจ ในยุคดิจิทัลเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานของรัฐบาลอย่างมาก การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในกระบวนการบริหารรัฐกิจไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ แต่ยังสร้างโอกาสในการให้บริการสาธารณะที่โปร่งใสและรวดเร็วขึ้น ตัวอย่างที่ชัดเจนคือการพัฒนากระบวนการ “รัฐบาลดิจิทัล” (Digital Government) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การจัดการทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบาย (OECD, 2019, p. 12)

การบริหารรัฐกิจในยุคดิจิทัลยังช่วยลดความซับซ้อนในระบบราชการ ตัวอย่างเช่น การนำระบบบริการออนไลน์มาใช้ในการยื่นขอเอกสารและการจัดเก็บภาษี ทำให้ลดขั้นตอนที่ซับซ้อนและเวลาที่ใช้ในกระบวนการดังกล่าว (Mergel, Edelmann, & Haug, 2019, p. 480) ในขณะเดียวกัน เทคโนโลยีดิจิทัลยังช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจผ่านการพัฒนาช่องทางออนไลน์ เช่น การประชุมสาธารณะผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลและการทำประชามติออนไลน์ ซึ่งช่วยลดช่องว่างระหว่างประชาชนและรัฐบาล (Bertot, Jaeger, & Grimes, 2010, p. 267) อย่างไรก็ตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในภาครัฐยังต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น การขาดโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอในบางพื้นที่และการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงจากบุคลากรรัฐที่คุ้นเคยกับกระบวนการทำงานแบบดั้งเดิม (Fountain, 2001, p. 62) ดังนั้นการเชื่อมโยงเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการบริหารรัฐกิจจึงต้องอาศัยกลยุทธ์ที่รอบคอบและการสนับสนุนจากทุกฝ่าย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการบริหารรัฐกิจในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความท้าทายและโอกาสที่เกิดขึ้น รวมถึงการปรับตัวของรัฐบาลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาคือวิเคราะห์ผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อกระบวนการบริหารรัฐกิจในประเทศไทย ศึกษาความท้าทายที่เกิดขึ้นในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในหน่วยงานรัฐ เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่อการบริหารรัฐกิจในประเทศไทยอย่างไร? อุปสรรคสำคัญในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการบริหารรัฐกิจคืออะไร? แนวทางใดที่สามารถช่วยให้รัฐบาลไทยปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี? เพื่อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการส่งเสริมการปรับตัวของภาครัฐในบริบทที่เทคโนโลยีมีบทบาทเพิ่มขึ้น

2.บทบาทของรัฐสมัยใหม่ในยุคดิจิทัล

การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเป็นการยกระดับการปกครองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ทันที และช่วยลดปัญหาการคอร์รัปชันเนื่องจากกระบวนการต่างๆ ถูกเปิดเผยและตรวจสอบได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลดิจิทัลยังสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม ผ่านการสนับสนุนการเข้าถึงบริการต่างๆ ของภาครัฐที่ง่ายดายและรวดเร็ว

2.1 นิยามและความหมายของ “รัฐดิจิทัล”

“รัฐดิจิทัล” (Digital State) หมายถึงรูปแบบของการปกครองที่ภาครัฐนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงาน การให้บริการประชาชน และการกำหนดนโยบายในทุกกระดับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ (Mergel, Edelmann, & Haug, 2019, p. 480) รัฐดิจิทัลมีลักษณะสำคัญคือการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศในการปรับปรุงโครงสร้างการทำงานของรัฐบาล รวมถึงการเชื่อมโยงหน่วยงานต่างๆ ให้ทำงานร่วมกันอย่างไร้รอยต่อ

ในบริบทของประเทศไทยรัฐบาลดิจิทัลถูกผลักดันผ่านนโยบายต่างๆ เช่น แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563–2568 ซึ่งมุ่งเน้นการสร้าง ความโปร่งใส การเพิ่มประสิทธิภาพของบริการสาธารณะ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านช่องทางดิจิทัล (Office of the Public Sector Development Commission, 2020, p. 3) ตัวอย่างที่ชัดเจนของการพัฒนาในด้านนี้คือการใช้ระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) ในการให้บริการประชาชน เช่นการยื่นภาษีออนไลน์ การตรวจสอบเอกสารราชการและการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ อย่างไรก็ตามแนวคิดของรัฐดิจิทัลไม่ใช่เพียงแค่การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ แต่ยังรวมถึงการสร้างระบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในลักษณะที่รวดเร็วและโปร่งใส โดยอาศัยการบริหารจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและการคำนึงถึงความปลอดภัยทางไซเบอร์ (OECD, 2019, p. 15)

2.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและกระบวนการของภาครัฐ

เทคโนโลยีดิจิทัลได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในโครงสร้างและกระบวนการทำงานของภาครัฐ โดยเปลี่ยนผ่านจากระบบราชการแบบดั้งเดิม (Traditional Bureaucracy) ไปสู่ระบบราชการที่เน้นการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยี (Digital Bureaucracy) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสามารถสังเกตได้ 3 ด้านสำคัญ ได้แก่

การทำให้โครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นมากขึ้น การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรในยุคดิจิทัลมุ่งเน้นการลดลำดับชั้นตอนในระบบราชการทำให้เกิดการตัดสินใจที่รวดเร็วขึ้นและการกระจายอำนาจให้กับหน่วยงานระดับท้องถิ่น ตัวอย่างเช่นการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล(Data Center)ส่วนกลางที่สามารถให้บริการข้อมูลแก่หน่วยงานรัฐต่างๆอย่างทั่วถึงลดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บข้อมูล และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของภาครัฐ (Dunleavy et al., 2006, p. 467)

การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับปรุงกระบวนการทำงานหน่วยงานรัฐเริ่มนำระบบอัตโนมัติ (Automation) และปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการจัดการข้อมูลและการให้บริการ ตัวอย่างเช่นการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาษี หรือการใช้โปรแกรมตอบกลับแบบอัตโนมัติ (Chatbot) ในการตอบคำถามประชาชน ซึ่งช่วยลดภาระงานของเจ้าหน้าที่รัฐและเพิ่มความสะดวกให้กับประชาชน (Mergel, Edelmann, & Haug, 2019, p. 482)

การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยสร้างช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง เช่นการเปิดให้แสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายผ่านเว็บไซต์ การสำรวจความคิดเห็นสาธารณะหรือการทำประชามติออนไลน์ แนวทางนี้ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างรัฐและประชาชน และสร้างความไว้วางใจต่อภาครัฐ (Bertot, Jaeger & Grimes, 2010, p. 269)

ปัญหาและอุปสรรคในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง แม้เทคโนโลยีดิจิทัลจะนำมาซึ่งโอกาสใหม่ๆ ในการพัฒนาการบริหารงานของรัฐ แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังคงเผชิญกับความท้าทาย เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะดิจิทัล บุคลากรของรัฐส่วนใหญ่อาจไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีใหม่ๆ และต้องการการฝึกอบรมเพิ่มเติม (Fountain, 2001, p. 60) ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์เมื่อหน่วยงานรัฐเริ่มเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลมากขึ้น ความเสี่ยงจากการโจมตีทางไซเบอร์ (Cyberattacks) ก็เพิ่มขึ้น ทำให้ต้องมีมาตรการป้องกันที่เหมาะสม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลของประชาชนในพื้นที่ชนบทหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอาจเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้น้อยกว่าทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการรับบริการสาธารณะ ด้วยเหตุนี้การพัฒนารัฐดิจิทัลจึงต้องดำเนินควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้ในหมู่ประชาชน การพัฒนาทักษะของบุคลากร และการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่ครอบคลุมทุกภูมิภาค

2.3 ตัวอย่างการพัฒนารัฐดิจิทัลในประเทศต่าง ๆ

การพัฒนารัฐดิจิทัลเป็นกระบวนการสำคัญที่หลายประเทศได้ดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐ การให้บริการประชาชน และการส่งเสริมความโปร่งใส ตัวอย่างการพัฒนารัฐดิจิทัลในประเทศต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงแนวทางและกลยุทธ์ที่หลากหลาย

เอสโตเนียประเทศผู้นำด้านรัฐบาลดิจิทัล เอสโตเนียเป็นตัวอย่างที่โดดเด่นในด้านการพัฒนารัฐดิจิทัล ประเทศนี้ได้ใช้ระบบอีเอสโตรเนีย (e-Estonia) ซึ่งครอบคลุมการให้บริการดิจิทัลเกือบทุกประเภท เช่น การเลือกตั้งออนไลน์ (i-Voting) การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Health) และการจดทะเบียนธุรกิจออนไลน์ (OECD, 2019, p. 25) ระบบ e-Residency ของเอสโตเนียยังเปิดโอกาสให้พลเมืองทั่วโลกสามารถเข้าถึงบริการดิจิทัลของประเทศได้โดยไม่ต้องอาศัยอยู่ในเอสโตเนีย (Tammppuu & Masso, 2018, p. 621) ความสำเร็จนี้เกิดจากการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล เช่นเอ็กซ์โรด (X-Road) ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ อย่างปลอดภัย

สิงคโปร์กับการสร้างสมาร์ตเนชั่น (Smart Nation) สิงคโปร์เป็นอีกประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนารัฐดิจิทัล โดยรัฐบาลได้ผลักดันวิสัยทัศน์สมาร์ต เนชั่น ซึ่งรวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการบริหารเมืองและบริการสาธารณะ ตัวอย่างสำคัญคือแพลตฟอร์มมายอินโฟ (MyInfo) ซึ่งเป็นระบบฐานข้อมูลรวมที่ช่วยลดขั้นตอนการให้ข้อมูลซ้ำซ้อนเมื่อประชาชนติดต่อกับหน่วยงานรัฐ (Smart Nation and Digital Government Office, 2021, p. 10) สิงคโปร์ยังเน้นการใช้ปัญญาประดิษฐ์และอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things -IoT) ในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ เช่น การจัดการจราจรและพลังงานอย่างยั่งยืน

เกาหลีใต้ใช้การขับเคลื่อนผ่าน “รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์” เกาหลีใต้เป็นหนึ่งในประเทศที่มีการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างก้าวหน้า รัฐบาลเกาหลีใต้ได้สร้างระบบจีโฟซี (G4C -Government for Citizen) ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มรวมที่ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการภาครัฐได้อย่างครบวงจร ตัวอย่างเช่นระบบโฮมแทกซ์ (HomeTax) ที่ช่วยให้ประชาชนสามารถยื่นภาษีออนไลน์ได้อย่างง่ายดาย และระบบเปิด (OPEN -Online Procedures Enhancement for Civil Applications) ที่เปิดให้ประชาชนตรวจสอบกระบวนการพิจารณาคำร้องของราชการแบบโปร่งใส (Kim et al., 2007, p. 55)

สวีสเดนนำการส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงเทคโนโลยีสวีสเดนมุ่งเน้นการพัฒนารัฐดิจิทัลที่ครอบคลุมและเป็นธรรม โดยรัฐบาลได้ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทั่วประเทศ และส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะดิจิทัลให้กับประชาชนทุกกลุ่ม (European Commission, 2020, p. 8) ระบบ BankID ซึ่งเป็นบริการยืนยันตัวตนออนไลน์ที่ปลอดภัยช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐและธุรกรรมทางการเงินได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

ออสเตรเลียใช้การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานรัฐ ออสเตรเลียได้พัฒนาแพลตฟอร์มโกวีพาส (GovPass) ซึ่งเป็นระบบยืนยันตัวตนดิจิทัลที่ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ของรัฐได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย นอกจากนี้ออสเตรเลียยังมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสาธารณสุขและการศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน (Australian Government, 2021, p. 18)

บทเรียนจากตัวอย่างในประเทศต่างๆ ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนารัฐดิจิทัลต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลรัฐต้องสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอและปลอดภัย เช่น เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและศูนย์ข้อมูล การส่งเสริมทักษะดิจิทัลให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐต้องมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี การสร้างความโปร่งใสและความไว้วางใจระบบดิจิทัลต้องออกแบบให้โปร่งใสและคำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูล สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนประชาชนต้องมีโอกาสเข้าถึงและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนารัฐดิจิทัล

3. ปัญหาความท้าทายของรัฐไทยในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วนของสังคม รัฐต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการในการบริหารจัดการภาครัฐและการให้บริการประชาชนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ความท้าทายเหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็นสามประเด็นหลัก ได้แก่ ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ การเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล และการปรับตัวของระบบราชการและกรอบกฎหมาย

3.1 ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และการปกป้องข้อมูล

หนึ่งในความท้าทายที่สำคัญที่สุดที่รัฐต้องเผชิญในยุคดิจิทัลคือการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ (Cybersecurity) และการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน รัฐบาลต้องสร้างระบบที่สามารถป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ที่อาจเกิดขึ้นจากทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งอาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความปลอดภัยของข้อมูลสาธารณะและความไว้วางใจของประชาชนในการใช้บริการดิจิทัล การโจมตีทางไซเบอร์สามารถเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ เช่น การขโมยข้อมูล (Hack) การขโมยข้อมูลส่วนตัว หรือการโจมตีแบบ Distributed Denial-of-Service (DDoS) ซึ่งอาจทำให้บริการของภาครัฐหยุดชะงักหรือเกิดความเสียหายต่อข้อมูลสำคัญที่เก็บอยู่ในระบบดิจิทัล (Anderson, 2020, p. 145) การป้องกันภัยคุกคามเหล่านี้จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถตรวจจับและตอบสนองต่อเหตุการณ์ทางไซเบอร์อย่างรวดเร็ว รวมถึงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการพิจารณา นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล เช่น การกำหนดกฎหมายที่ชัดเจนในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล

บุคคลของประชาชน โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลเพื่อการบริการของรัฐ (OECD, 2020, p. 53) กฎหมายดังกล่าวจะช่วยทำให้ประชาชนมั่นใจได้ว่า ข้อมูลของพวกเขาจะได้รับการปกป้องและไม่ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด

3.2 ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในสังคม

อีกหนึ่งความท้าทายที่สำคัญในยุคดิจิทัลคือความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) ซึ่งหมายถึงความแตกต่างในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลระหว่างกลุ่มประชากรต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเทศที่มีความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ชัดเจนในหลายประเทศ ประเทศไทยการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลยังคงมีความไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทหรือในกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อย (World Bank, 2016, p. 28) ตัวอย่างเช่น ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลอาจไม่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพ หรือไม่สามารเข้าถึงอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการใช้บริการภาครัฐออนไลน์ได้ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการใช้ประโยชน์จากระบบบริการดิจิทัลการลดช่องว่างนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐต้องให้ความสนใจ โดยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงการพัฒนาทักษะดิจิทัลในกลุ่มประชากรที่อาจขาดโอกาสในการเรียนรู้ทักษะเหล่านี้ (UNESCO, 2023, p. 14) ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลนี้ไม่เพียงแต่เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงบริการแต่ยังสามารถทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ และโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

3.3 การปรับตัวของระบบราชการและกรอบกฎหมาย

การปรับตัวของระบบราชการและการพัฒนากรอบกฎหมายให้รองรับการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่สำคัญในยุคดิจิทัล ภาครัฐต้องปรับปรุงโครงสร้างและกระบวนการภายในเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การปรับตัวของระบบราชการอาจหมายถึงการปรับกระบวนการทำงานที่อาศัยเทคโนโลยี เช่น การใช้ระบบสารสนเทศในการจัดการเอกสาร การพัฒนาระบบบริการอัตโนมัติ (Automation) หรือการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการให้บริการประชาชน (Dunleavy et al., 2006, p. 472) นอกจากนี้รัฐต้องสร้างกรอบกฎหมายที่สามารถรองรับการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายการใช้ปัญญาประดิษฐ์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรดิจิทัลในยุคที่ข้อมูลมีความสำคัญมากขึ้น การบังคับใช้กฎหมายที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามเทคโนโลยีใหม่ๆ จะช่วยให้รัฐสามารถรับมือกับความท้าทายและโอกาสที่มาพร้อมกับการพัฒนาในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mergel, Edelmann, & Haug, 2019, p. 486)

4. บทบาทและโอกาสของรัฐไทยในยุคดิจิทัล

ในขณะที่การพัฒนารัฐดิจิทัลนำมาซึ่งความท้าทายหลายประการ แต่ก็มีโอกาสสำคัญที่รัฐสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปรับปรุงการบริหารงานภาครัฐ การให้บริการประชาชน และการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับประเทศ โอกาสที่สำคัญในยุคดิจิทัลสามารถแบ่งออกเป็นสามด้านหลักได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการสาธารณะ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาเศรษฐกิจและนวัตกรรมผ่านการบริหารดิจิทัล

4.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการสาธารณะ

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการภาครัฐอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการปรับปรุงความเร็ว ความสะดวก และคุณภาพของบริการสาธารณะ เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้รัฐสามารถให้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง 7 วัน โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ ตัวอย่างเช่น ระบบการให้บริการทางออนไลน์ เช่น การชำระภาษี การยื่นคำร้องต่างๆ และการรับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ผ่านทางแพลตฟอร์มดิจิทัล ช่วยให้ประชาชนไม่ต้องไปที่หน่วยงานราชการหรือใช้เวลาในการดำเนินการ เทคโนโลยีที่ใช้ในระบบอัตโนมัติ (Automation) และปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยังสามารถช่วยรัฐลดภาระงานซ้ำซ้อนและเพิ่มความแม่นยำในการตัดสินใจ ตัวอย่างเช่นระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ช่วยในการตรวจสอบเอกสารต่างๆ หรือการใช้โรบอตในการให้ข้อมูลแก่ประชาชนในศูนย์บริการประชาชน (Zhang & Zhang, 2025) ด้วยการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ รัฐสามารถลดความล่าช้าในการให้บริการและลดต้นทุนในการดำเนินงาน

4.2 การใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

หนึ่งในโอกาสสำคัญที่รัฐสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลคือการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองและการบริหารจัดการภาครัฐ เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลของรัฐได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น การประชุมสาธารณะออนไลน์ หรือการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายของรัฐผ่านช่องทางดิจิทัล (Bertot, Jaeger & Grimes, 2011, p. 78) การมีส่วนร่วมทางดิจิทัลไม่เพียงแต่ช่วยให้ประชาชนสามารถมีเสียงในการกำหนดทิศทางทางการเมืองและนโยบายได้มากขึ้น แต่ยังช่วยเพิ่มความโปร่งใสและลดช่องว่างในการสื่อสารระหว่างรัฐและประชาชน ตัวอย่างที่ดีคือการใช้โซเชียลมีเดียและแพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ ในการรับข้อเสนอแนะจากประชาชนในหลายๆ เรื่อง เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือการจัดทำงบประมาณประจำปีผ่านการให้ความเห็นออนไลน์ (OECD, 2020, p. 72)

4.3 การพัฒนาเศรษฐกิจและนวัตกรรมผ่านการบริหารดิจิทัล

รัฐในยุคดิจิทัลสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจและเสริมสร้างนวัตกรรมผ่านการบริหารจัดการดิจิทัล การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลไม่ได้หมายถึงแค่การส่งเสริมธุรกิจเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพของการผลิตและการบริการผ่านการใช้เทคโนโลยี เช่นการนำอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things-IoT) มาใช้ในการเกษตรกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิตหรือการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในการวิเคราะห์แนวโน้มเศรษฐกิจและการตลาดเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย การใช้เทคโนโลยีในภาครัฐยังสามารถช่วยให้รัฐขยายฐานการจ้างงานในอุตสาหกรรมดิจิทัล ซึ่งช่วยสร้างงานและส่งเสริมการพัฒนาทักษะในสาขาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การพัฒนาและวิจัยเทคโนโลยีใหม่ๆ คือปัญญาประดิษฐ์ (AI), บล็อกเชน (Blockchain), และการประมวลผลคลาวด์ (Cloud Computing) (Chesbrough, 2006, p. 3) ด้วยการสนับสนุนการพัฒนาเหล่านี้รัฐสามารถช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตและมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก นอกจากนี้การบริหารงานดิจิทัลยังช่วยให้รัฐสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นการใช้เทคโนโลยีในการจัดการภาษีและรายได้ของรัฐผ่าน

แพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งช่วยเพิ่มการเก็บภาษีอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส และสามารถติดตามการใช้จ่ายของรัฐได้อย่างแม่นยำ

5. การปรับตัวของรัฐไทยในยุคดิจิทัล

การปรับตัวของรัฐไทยในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้การบริหารรัฐกิจมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาระบบราชการและกรอบกฎหมายให้ทันสมัยจะช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐและเพิ่มการเข้าถึงบริการของประชาชน แนวทางในการปรับตัวของรัฐไทยในยุคดิจิทัลสามารถแบ่งออกเป็นสองประเด็นหลักได้แก่ การปฏิรูประบบราชการและการพัฒนารอบนโยบายและกฎหมายให้ทันสมัย

5.1 แนวทางการปฏิรูประบบราชการ

การปฏิรูประบบราชการถือเป็นกระบวนการสำคัญในการทำให้การบริหารจัดการภาครัฐมีความคล่องตัวและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่ใช้เทคโนโลยีสามารถช่วยลดขั้นตอนที่ซับซ้อนและเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการแก่ประชาชน แนวทางในการปฏิรูประบบราชการในประเทศไทยจะต้องมุ่งเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของรัฐ เช่น การพัฒนาระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) ที่สามารถให้บริการผ่านออนไลน์ได้ตลอดเวลา (Dunleavy et al., 2006, p. 472) รวมถึงการจัดการฐานข้อมูลกลางที่เชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ และการใช้ระบบอัตโนมัติ (Automation) เพื่อให้การดำเนินงานภาครัฐมีประสิทธิภาพและลดภาระงานที่ซ้ำซ้อน

นอกจากนี้ การปฏิรูปภาครัฐยังต้องคำนึงถึงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น การฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน รวมถึงการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Mergel et al., 2019, p. 486) การเปลี่ยนแปลงนี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของรัฐ

5.2 การพัฒนารอบนโยบายและกฎหมายให้ทันสมัย

การพัฒนารอบนโยบายและกฎหมายที่ทันสมัยเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการปรับตัวของรัฐไทยในยุคดิจิทัล กฎหมายและนโยบายที่มีความทันสมัยจะช่วยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารรัฐกิจและการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถคุ้มครองสิทธิของประชาชนจากภัยคุกคามในโลกดิจิทัล เช่นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการป้องกันการละเมิดความเป็นส่วนตัว การพัฒนารอบกฎหมายในประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี เช่น กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) กฎหมายเกี่ยวกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่นบล็อกเชน (Blockchain) ซึ่งจะช่วยให้รัฐสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเหล่านี้ในการบริหารงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ (OECD, 2020, p. 57) การพัฒนานโยบายดิจิทัลที่ชัดเจนและสามารถบังคับใช้ได้จริงจะช่วยลดความซับซ้อนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและช่วยสร้างความมั่นใจให้กับ

ประชาชนในเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลและสิทธิของพวกเขาในโลกดิจิทัล (Anderson, 2020, p. 145) นอกจากนี้ยังสามารถเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ การพัฒนากรอบกฎหมายและนโยบายที่ทันสมัยเหล่านี้จะช่วยให้รัฐไทยสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและสามารถบริหารจัดการภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใสมากขึ้น

5.3 การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยการร่วมมือนี้นี้สามารถนำมาซึ่งการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากร การพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ และการเสริมสร้างการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชนผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปรับปรุงระบบการให้บริการต่างๆ การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนสามารถส่งเสริมการพัฒนาประเทศไทยในหลายมิติ เช่นการร่วมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงการให้บริการสาธารณะ หรือการร่วมมือในการพัฒนาและใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายและการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล (Ruckert & Labonté, 2014, p. 1598)

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการร่วมมือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัล เช่นการพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงหรือการสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลที่สามารถให้บริการสาธารณะต่างๆออนไลน์ ซึ่งภาครัฐสามารถร่วมมือกับเอกชนในการลงทุนและพัฒนาเทคโนโลยีเหล่านี้ เพื่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพสูงสุด (Graham, 2010, p. 112)

การร่วมมือกับภาคเอกชนยังสามารถเสริมสร้างนวัตกรรมในการให้บริการภาครัฐได้ เช่น การพัฒนาระบบการชำระเงินออนไลน์ (E-payment) หรือการใช้แอปพลิเคชันในการให้บริการต่างๆ เช่น การให้บริการด้านสาธารณสุข การศึกษา หรือการยื่นคำร้องออนไลน์ ซึ่งสามารถลดระยะเวลาในการให้บริการและเพิ่มความสะดวกสบายให้กับประชาชน (OECD, 2020, p. 67)

การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนยังสามารถช่วยรัฐลดต้นทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบการบริการที่มีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันก็สามารถให้เอกชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยที่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน โดยการแบ่งปันทรัพยากรและความรู้ทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกัน อย่างไรก็ตามการสร้างความร่วมมือดังกล่าวต้องการกรอบกฎหมายและนโยบายที่ชัดเจนและยั่งยืนในการกำกับดูแล เพื่อให้การร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม และไม่เกิดผลกระทบในทางลบต่อผลประโยชน์สาธารณะ (Bovens, Goodin, Schillemans 2005, p. 351) โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในยุคดิจิทัลนี้จะช่วยให้รัฐสามารถพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ดีขึ้น

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาของเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่อการบริหารรัฐกิจและการให้บริการสาธารณะในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทย โดยรัฐต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและท้าทายที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลนี้ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐมีทั้งโอกาสและความท้าทาย ซึ่งในบทนี้จะสรุปภาพรวมบทบาทของรัฐในยุคดิจิทัล พร้อมทั้งเสนอแนะทางนโยบายที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับตัวของประเทศไทยในอนาคต รัฐในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองและการบริหารรัฐกิจ รัฐต้องปรับโครงสร้างการบริหารงานให้คล่องตัว โดยใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และใช้เครื่องมือดิจิทัลต่างๆ การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและการบริการที่มีประสิทธิภาพ การมีความร่วมมือจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการโครงการดิจิทัล และนำไปสู่การปรับปรุงการให้บริการที่ทันสมัยและเข้าถึงได้ง่ายในขณะเดียวกัน รัฐต้องรับมือกับความท้าทายหลายด้าน เช่น การรักษาความมั่นคงทางไซเบอร์ การลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล และการปรับตัวของระบบราชการ รวมถึงการพัฒนากฎหมายและนโยบายที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและปกป้องสิทธิของประชาชนในโลกดิจิทัล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทย

เพื่อให้ประเทศไทยสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและพัฒนาการบริหารรัฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ พัฒนารอบกฎหมายและนโยบายให้ทันสมัย ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านช่องทางดิจิทัลจะช่วยให้ประชาชนมีความมั่นใจในกระบวนการทางการเมืองและการบริหารจัดการภาครัฐการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเหล่านี้จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาระบบการบริหารรัฐกิจให้ทันสมัย และสามารถรับมือกับความท้าทายในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน). (2020). *แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563–2568*. <https://www.dga.or.th/policy-standard/policy-regulation/dga-019/dga-024/>
- Anderson, R. (2020). *Security engineering: A guide to building dependable distributed systems*. Wiley.
https://pub.deadnet.se/Books_on_Tech_Survival_woodworking_foraging_etc/security_engineering_a_guide_to_building_dependable_distributed_systems.pdf
- Australian Government. (2021). *Digital Government Strategy*. Australian Government Publishing.

- https://www.dta.gov.au/sites/default/files/2021-12/Digital%20Government%20Strategy_web-ready_FA.pdf
- Bertot, J. C., Jaeger, P. T., & Grimes, J. M. (2010). Using ICTs to create a culture of transparency: E-government and social media as openness and anti-corruption tools for societies. *Government Information Quarterly*, 27(3), 264–271.
<https://doi.org/10.1016/j.giq.2010.03.001>
- Bertot, J., Jaeger, P. T., & Grimes, J. M. (2011). Promoting transparency and accountability through ICTs, social media, and collaborative e-government. *Transforming Government: People, Process and Policy*, 6, 78–91.
- Bovens, M., Goodin, R. E., & Schillemans, T. (2005). Public accountability. In *The Oxford Handbook of Public Management* (pp. 182–208). Oxford University Press.
<https://dokumen.pub/the-oxford-handbook-public-accountability-9780199641253-0199641250.html>
- Chesbrough, H. (2006). *Open business models: How to thrive in the new innovation landscape*. Harvard Business Press.
- Dunleavy, P., Margetts, H., Bastow, S., & Tinkler, J. (2006). New public management is dead: Long live digital-era governance. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 16(3), 467–494. <https://doi.org/10.1093/jopart/mui057>
- European Commission. (2020). *Digital economy and society index (DESI) 2020*. European Commission.
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2020>
- Fountain, J. E. (2001). *Building the virtual state: Information technology and institutional change*. Brookings Institution Press.
- Graham, S. (2010). *Disrupted cities: When infrastructure meets digital technology*. Wiley-Blackwell.
- Kim, H. J., Pan, G., & Pan, S. L. (2007). Managing IT-enabled transformation in the public sector: A case study on e-government in South Korea. *Government Information Quarterly*, 24(2), 338–352. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2006.09.007>
- Mergel, I., Edelmann, N., & Haug, N. (2019). Defining digital transformation: Results from expert interviews. *Government Information Quarterly*, 36(4), 101385.
<https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.06.002>

- OECD. (2019). *The OECD Digital Government Policy Framework*. OECD Publishing.
https://www.oecd-ilibrary.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/10/the-oecd-digital-government-policy-framework_11dd6aa8/f64fed2a-en.pdf
- OECD. (2020). Digital Government Index: 2019 results. *OECD Public Governance Policy Papers, No. 03*. OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/4de9f5bb-en>
- Office of the Public Sector Development Commission. (2020). *แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563–2568*.
- Ruckert, A., & Labonté, R. (2014). Public–private partnerships (s) in global health: The good, the bad and the ugly. *Third World Quarterly*, 35(9), 1598–1614.
<https://doi.org/10.1080/01436597.2014.970870>
- Schwab, K. (2016). *The Fourth Industrial Revolution*. World Economic Forum.
https://law.unimelb.edu.au/__data/assets/pdf_file/0005/3385454/Schwab-The_Fourth_Industrial_Revolution_Klaus_S.pdf
- Smart Nation and Digital Government Office. (2021). *Smart Nation 2.0 Report*. Government of Singapore. <https://file.go.gov.sg/smartnation2-report.pdf>
- Tammpuu, P., & Masso, A. (2018). Transnational digital citizenship: Estonian e-residency in a global context. *Information Systems Frontiers*, 21(3), 621–634.
<https://doi.org/10.1007/s10796-019-09908-y>
- UNDP. (2021). Digital transformation and sustainable development. Retrieved from <https://www.undp.org>
- UNESCO. (2023). *Promoting skills for work and life*. UNESCO Publishing.
https://unevoc.unesco.org/pub/UNESCO-UNEVOC_Info_Booklet.pdf
- World Bank. (2016). *World development report 2016: Digital dividends*. The World Bank.
<https://documents1.worldbank.org/curated/en/896971468194972881/pdf/World-development-report-2016-digital-dividends.pdf>
- World Economic Forum. (2018). *The Global Competitiveness Report*. World Economic Forum.
<https://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>
- Zhang, L., & Zhang, X. (2025). Impact of digital government construction on the intelligent transformation of enterprises: Evidence from China. *Technological Forecasting and Social Change*, 210, 123787. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2024.123787>

การเปลี่ยนแปลงระบบพรรคการเมืองและผลกระทบต่อประชาธิปไตยในการปฏิรูปการเมืองไทย
The Transformation of Political Party Systems and Its Impact on Democracy in
Thailand's Political Reform

น.ส.อัญชลี คิรินทรานนท์¹

Miss.Anjali Kirinthanon

บทคัดย่อ

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทยได้สร้างผลกระทบอย่างมากต่อระบบพรรคการเมืองและการดำเนินงานของประชาธิปไตย โดยเฉพาะในช่วงของการปฏิรูปการเมืองที่มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญและการปรับเปลี่ยนกฎหมายการเลือกตั้ง ซึ่งทำให้ระบบพรรคการเมืองไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของระบบพรรคการเมืองไทยและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อประชาธิปไตยในระหว่างการปฏิรูปการเมืองพบว่า ระบบพรรคการเมืองในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้งในช่วงหลายปีที่ผ่านมาทั้งการเกิดขึ้นของพรรคใหม่ การรวมตัวกันของพรรคการเมืองเก่า และการเปลี่ยนแปลงของกลไกทางการเมือง ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินการทางการเมืองและกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่างชัดเจน ในขณะที่การปฏิรูปการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงหลังได้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการจัดตั้งรัฐบาลและการทำงานของพรรคการเมือง ผลกระทบต่อประชาธิปไตยจากการเปลี่ยนแปลงระบบพรรคการเมืองสามารถมองได้ทั้งในแง่บวกและลบ การเปลี่ยนแปลงระบบพรรคการเมืองอาจทำให้การเลือกตั้งเป็นธรรมมากขึ้น โดยลดความได้เปรียบของพรรคการเมืองที่มีฐานเสียงมากในบางพื้นที่และเปิดโอกาสให้พรรคใหม่สามารถเข้ามามีบทบาทในการเมืองไทยได้มากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนสามารถเลือกพรรคที่ตรงกับความต้องการและค่านิยมของตนเองได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามก็เกิดผลกระทบเชิงลบ โดยเฉพาะการที่ระบบพรรคการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอาจทำให้เกิดการแบ่งแยกทางการเมืองที่ชัดเจนมากขึ้น การแข่งขันทางการเมืองที่รุนแรงอาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและความไม่มั่นคงในสังคมอาจทำให้การปกครองในระยะยาวไม่มั่นคงและเกิดความท้าทายในการรักษาความสมดุลระหว่างอำนาจการบริหารและอำนาจนิติบัญญัติ

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลง, ระบบพรรคการเมือง, ผลกระทบ, ประชาธิปไตย, การปฏิรูปการเมือง

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar,Thailand

Corresponding author, e-mail: anjalikirinthanon@gmail.com,Tel. 092-67753511

Abstract

Over the past few decades, political changes in Thailand have had a significant impact on the political party system and the functioning of democracy, particularly during the period of political reform that involved constitutional amendments and changes to the election laws. These changes led to a substantial transformation in Thailand's political party system. An analysis of these changes and their impact on democracy during the political reform period reveals that the political party system in Thailand has undergone multiple transformations over the years, including the emergence of new parties, the consolidation of old political parties, and changes in political mechanisms. These shifts have had a clear impact on the political process and decision-making. At the same time, recent political reforms have led to the revision of laws related to elections, which directly affect government formation and the functioning of political parties. The impact of these changes on democracy can be viewed both positively and negatively. On the positive side, changes in the political party system could lead to fairer elections by reducing the advantages of parties with large voter bases in certain regions and opening opportunities for new parties to play a larger role in Thai politics. This allows the public to choose parties that align more closely with their needs and values. However, there are negative consequences as well, particularly in terms of the potential for increased political polarization. Intense political competition could result in conflicts and instability within society, potentially leading to long-term governance instability and challenges in balancing executive and legislative powers.

Keywords: Transformation, Political Party Systems, Impact, Democracy, Political Reform

1. บทนำ

การศึกษาเกี่ยวกับพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจการดำเนินงานของการเมืองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งพรรคการเมืองถือเป็นสถาบันหลักในการเชื่อมโยงประชาชนกับการเมืองภาครัฐ และมีบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบายที่สะท้อนความต้องการของประชาชน บทความจะสำรวจความสำคัญของพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตย และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยจะเน้นการวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของพรรคการเมืองในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเมืองและผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาธิปไตย

พรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างประชาชนและรัฐ โดยพรรคการเมืองเป็นตัวแทนของความสนใจและความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ ในสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจทางการเมืองในระดับชาติ พรรคการเมืองยังมีบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยการจัดให้มีการเลือกตั้งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีเสียงในการเลือกตัวแทนที่พวกเขาต้องการให้เข้ามาบริหารประเทศ การมีพรรคการเมืองที่หลากหลายและแข็งแกร่งช่วยให้กระบวนการตัดสินใจทางการเมืองมีความหลากหลายและมีความโปร่งใสมากขึ้น นอกจากนี้ พรรคการเมืองยังเป็นกลไกในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างเสถียรภาพในการบริหารประเทศ (Mair, 2013, p. 213) พรรคการเมืองจึงไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการแข่งขันเพื่อแย่งชิงอำนาจ แต่ยังมีความสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเมือง

ประเทศไทยได้ประสบกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้งในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการเมืองและการปกครองของประเทศ ตั้งแต่การจัดตั้งพรรคการเมืองในยุคแรกๆ จนถึงการปรับตัวของพรรคการเมืองในยุคปัจจุบันที่ถูกผลักดันให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองในประเทศในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงในระบบพรรคการเมืองของไทยได้รับผลกระทบจากปัจจัยหลายประการ เช่น การปฏิวัติ การออกกฎหมายที่จำกัดการทำงานของพรรคการเมือง การแบ่งแยกทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่างๆ รวมถึงการแทรกแซงจากฝ่ายทหารและกลุ่มอำนาจนอกระบบ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาระบบพรรคการเมืองและกระบวนการทางการเมืองโดยรวม นอกจากนี้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทยยังได้เห็นการปฏิรูปที่มุ่งหวังให้มีการพัฒนาระบบพรรคการเมืองที่เข้มแข็งและโปร่งใสมากขึ้น เช่น การปฏิรูปกฎหมายการเลือกตั้งและการจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ๆ ที่พยายามตอบสนองความต้องการของประชาชนในยุคดิจิทัล (Hicken & Tan, 2020) โดยพรรคการเมืองในไทยต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม เพื่อให้สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคที่ความขัดแย้งทางการเมืองและความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจมีความรุนแรงขึ้น

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของระบบพรรคการเมืองในประเทศไทย รวมถึงผลกระทบจากการปฏิรูปการเมืองที่มีต่อกระบวนการประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นสำคัญว่าพรรคการเมืองไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร? ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ผลกระทบของกฎหมายและรัฐธรรมนูญที่มีต่อพรรคการเมือง และการปฏิรูปการเมืองส่งผลกระทบต่อกระบวนการประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างไร? โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของระบบการเลือกตั้งและผลกระทบต่อพรรคการเมือง

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตยและพรรคการเมือง

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระบบพรรคการเมืองในประเทศไทยและผลกระทบต่อประชาธิปไตย จำเป็นต้องอาศัยกรอบแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยจะนำเสนอแนวคิดสำคัญ ได้แก่ (1)

ทฤษฎีประชาธิปไตยและบทบาทของพรรคการเมือง (2) แนวคิดเรื่องการปฏิรูปการเมือง และ (3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบพรรคการเมืองกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1 ทฤษฎีประชาธิปไตยและบทบาทของพรรคการเมือง

พรรคการเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตย โดยทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐกับประชาชน นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ เช่น โจเซฟ ชุมเพเตอร์ (Joseph Schumpeter) (1942, p. 269) ได้นิยามประชาธิปไตยว่าเป็น “กระบวนการแข่งขันเพื่ออำนาจทางการเมืองผ่านการเลือกตั้ง” ซึ่งหมายความว่าพรรคการเมืองมีบทบาทหลักในการเสนอทางเลือกให้แก่ประชาชนผ่านการเลือกตั้ง โรเบิร์ต ดาห์ล (Robert Dahl) (1971, p. 3-6) ได้เสนอแนวคิด “ประชาธิปไตยพหุนิยม” (Polyarchy) ซึ่งระบุว่าระบอบประชาธิปไตยต้องมีการแข่งขันทางการเมืองที่เป็นธรรม พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันที่ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ ขณะเดียวกันพรรคการเมืองยังช่วยกำหนดและผลักดันนโยบายสาธารณะในลักษณะที่สะท้อนความต้องการของประชาชน

บทบาทหลักของพรรคการเมืองในประชาธิปไตย มี 3 ประการคือ 1. การสรรหาผู้แทนทางการเมือง พรรคการเมืองเป็นกลไกหลักในการคัดเลือกและสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยช่วยกรองและจัดหาผู้แทนที่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบการเมือง 2. การกำหนดนโยบายสาธารณะ พรรคการเมืองมีบทบาทในการเสนอและผลักดันนโยบายที่สะท้อนอุดมการณ์ของพรรคและความต้องการของ และ 3. การสร้างเสถียรภาพทางการเมือง ระบบพรรคการเมืองที่มีเสถียรภาพช่วยลดความขัดแย้งทางการเมือง และทำให้กระบวนการประชาธิปไตยดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

2.2 แนวคิดเรื่องการปฏิรูปการเมือง (Political Reform)

การปฏิรูปการเมืองหมายถึงกระบวนการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นักวิชาการเช่นฮันติงตัน (Huntington) (1991, p. 35) ได้เสนอว่าการปฏิรูปการเมืองเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะในประเทศที่ยังมีเสถียรภาพทางการเมืองต่ำ การปฏิรูปการเมืองมักมีเป้าหมายหลัก ได้แก่ การเพิ่มความโปร่งใสและลดการทุจริต โดยการปรับปรุงกฎหมายพรรคการเมืองและระบบเลือกตั้งเพื่อลดอิทธิพลของกลุ่มทุนทางการเมือง การกระจายอำนาจ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น การเสริมสร้างเสถียรภาพของพรรคการเมือง โดยการกำหนดกฎหมายที่ส่งเสริมพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็งและเป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน

ในกรณีของประเทศไทยการปฏิรูปการเมืองที่สำคัญ ได้แก่ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างเสถียรภาพให้กับพรรคการเมือง โดยการกำหนดให้ส.ส. ต้องสังกัดพรรคเป็นระยะเวลาหนึ่งก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง และการใช้ระบบเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อเพื่อให้พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันมากขึ้น อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงกฎหมายพรรคการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2560 ได้ส่งผลให้พรรคการเมืองอ่อนแอลง เนื่องจากกฎระเบียบที่เข้มงวดมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาความไม่เสถียรของพรรคการเมืองไทยในปัจจุบัน (Hicken & Tan, 2020)

2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบพรรคการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Political Participation) เป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตย ระบบพรรคการเมืองที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเป็นระบบ นักวิชาการ เช่น แวร์บา ,ชโลสแมน และแบรดี (Verba, Schlozman, & Brady)(1995, p. 16) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็นหลายระดับตั้งแต่การออกเสียงเลือกตั้งไปจนถึงการเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคการเมือง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบพรรคการเมือง 1.โครงสร้างของระบบพรรคการเมือง ประเทศที่มีระบบสองพรรค (Two-party system) เช่นสหรัฐอเมริกา มักมีอัตราการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าประเทศที่มีระบบหลายพรรคที่ไม่เสถียร (Fragmented multiparty system) เช่น ประเทศไทย (Dalton, 2008, p. 90) 2.กฎหมายเลือกตั้งและระบบการลงคะแนนเสียง ระบบเลือกตั้งที่ซับซ้อนหรือไม่เป็นธรรมอาจลดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่นการออกแบบระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมภายใต้รัฐธรรมนูญ 2560 ทำให้คะแนนเสียงของประชาชนถูกคำนวณใหม่ ส่งผลให้พรรคขนาดเล็กได้รับที่นั่งในสภามากขึ้นและเกิดความไม่แน่นอนทางการเมือง (Nelson, 2020, p. 45) 3.อิทธิพลของเทคโนโลยีและโซเชียลมีเดีย พรรคการเมืองที่สามารถใช้โซเชียลมีเดียในการสื่อสารกับประชาชนมักได้รับการสนับสนุนจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งรุ่นใหม่ ตัวอย่างเช่นพรรคอนาคตใหม่ที่สามารถึงดูดฐานเสียงของคนรุ่นใหม่ผ่านการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล (McCargo & Alexander, 2021, p. 178)การมีส่วนร่วมของประชาชนไทยในระบบพรรคการเมืองแม้ว่าประเทศไทยจะมีพรรคการเมืองจำนวนมาก แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนยังคงต่ำเมื่อเทียบกับมาตรฐานประชาธิปไตยสากล ประชาชนไทยจำนวนมากมองว่าพรรคการเมืองไม่สามารถตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้ ส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจในระบบพรรคการเมือง

3. การเปลี่ยนแปลงของระบบพรรคการเมืองในประเทศไทย

ระบบพรรคการเมืองของไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจากบริบททางการเมืองและรัฐธรรมนูญที่ปรับเปลี่ยนหลายครั้ง โครงสร้างและบทบาทของพรรคการเมืองไทยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ ทั้งการแทรกแซงทางการเมือง กฎหมายพรรคการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทย

3.1 ภาพรวมของระบบพรรคการเมืองไทยในประวัติศาสตร์

ระบบพรรคการเมืองของไทยมีพัฒนาการที่ซับซ้อนโดยสามารถแบ่งเป็นช่วงสำคัญได้ดังนี้

ยุคพรรคการเมืองแบบรวมศูนย์พรรคการเมืองไทยเริ่มมีบทบาทสำคัญหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ. 2475 ซึ่งนำไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา อย่างไรก็ตามระบบพรรคการเมืองในช่วงแรกมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ชนชั้นนำทางการเมืองและกองทัพ พรรคการเมืองมีบทบาทจำกัด และมักถูกควบคุมโดยกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและกองทัพ (Phongpaichit & Baker, 2002, p. 215) พรรคการเมืองไทยในช่วงทศวรรษ 2490-2510 มีความไม่มั่นคงสูงเนื่องจากการรัฐประหารบ่อยครั้งทำให้รัฐบาลพลเรือนมีอายุสั้น พรรคการเมืองถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของกลุ่มอำนาจมากกว่าจะเป็นตัวแทนของประชาชนโดยแท้จริง (Nelson, 2015, p. 98)

การเปลี่ยนแปลงหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญฉบับอื่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้รับการยกย่องว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีลักษณะก้าวหน้าที่สุด เนื่องจากมีเป้าหมายในการเสริมสร้างเสถียรภาพของพรรคการเมืองและลดอิทธิพลของกลุ่มอำนาจที่ไม่เป็นทางการในระบบการเมืองไทย (McCargo, 2002, p. 116) รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีข้อกำหนดสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อพรรคการเมืองไทย ได้แก่

1. ระบบเลือกตั้งแบบเขตเดียวเบอร์เดียว - ลดอำนาจของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่เคยมีบทบาทในการเลือกตั้งแบบหลายเบอร์
2. การใช้ระบบบัญชีรายชื่อ - ส่งเสริมพรรคการเมืองให้มีความเป็นสถาบันมากขึ้น ลดบทบาทของนักการเมืองแบบเฉพาะกิจ
3. เงื่อนไขเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกพรรค - กำหนดให้ ส.ส.ต้องสังกัดพรรคการเมือง ทำให้พรรคการเมืองมีเสถียรภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญในปี 2550 และ 2560 ได้นำไปสู่การลดบทบาทของพรรคการเมืองโดยการกระจายอำนาจไปยังบุคคลและองค์กรอื่นๆ เช่น การเพิ่มบทบาทขององค์กรอิสระและศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงการเปลี่ยนระบบเลือกตั้งให้ส่งเสริมพรรคขนาดเล็กมากขึ้น (Hicken & Tan, 2020) รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ซึ่งทำให้พรรคขนาดกลางและขนาดเล็กมีโอกาสได้รับที่นั่งในสภามากขึ้น ส่งผลให้เกิดรัฐบาลผสมที่มีความไม่มั่นคงทางการเมือง ระบบพรรคการเมืองไทยในช่วงนี้จึงกลับไปสู่ความไม่แน่นอนคล้ายกับช่วงก่อนรัฐธรรมนูญ 2540

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง

การแทรกแซงทางการเมืองการเมืองไทยมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากประชาธิปไตยแบบตะวันตก เนื่องจากกองทัพและสถาบันอื่นๆ มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการเมืองมาโดยตลอด (Connors, 2007, p. 152) การรัฐประหารเป็นกลไกหลักที่ถูกใช้ในการเปลี่ยนแปลงระบบพรรคการเมือง เช่น รัฐประหาร พ.ศ. 2549 ส่งผลให้พรรคไทยรักไทยถูกยุบและผู้นำพรรคถูกตัดสิทธิทางการเมือง ต่อมา รัฐประหาร พ.ศ. 2557 นำไปสู่การออกแบบระบบเลือกตั้งใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญ 2560 ซึ่งทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอลง

กฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมือง กฎหมายพรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างของพรรคการเมืองในประเทศไทย ตัวอย่างสำคัญได้แก่ พ.ร.บ. พรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ที่ส่งเสริมพรรคการเมืองให้มีความเป็นสถาบันมากขึ้นโดยกำหนดให้พรรคต้องมีสาขาและสมาชิกทั่วประเทศ พ.ร.บ. พรรคการเมือง พ.ศ. 2560 กำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกที่ลงทะเบียนอย่างเป็นทางการ และมีข้อกำหนดที่เข้มงวดเกี่ยวกับการระดมทุน ส่งผลให้พรรคการเมืองใหม่เกิดขึ้นได้ยาก (Dressel, 2011, p. 46)

วัฒนธรรมทางการเมืองไทยวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบพรรคการเมืองไทย นักวิชาการ เช่น ชัยอนันต์ สมุทรวานิช (Chai-Anan Samudavanija) (1997, p. 214) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตยแบบอุปถัมภ์” ซึ่งอธิบายว่าการเมืองไทยยังคงถูกครอบงำโดยระบบอุปถัมภ์และกลุ่มผลประโยชน์ การเลือกตั้งจึงมักขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าการแข่งขันทางอุดมการณ์ของพรรคลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองไทยที่มีผลต่อพรรคการเมือง ได้แก่

1. ระบบอุปถัมภ์ ทำให้นักการเมืองมักใช้เครือข่ายส่วนตัวในการระดมทุนและสร้างฐานเสียง มากกว่าการพึ่งพาโครงสร้างพรรค
2. ความนิยมตัวบุคคลมากกว่านโยบายพรรค ผู้นำทางการเมืองมักได้รับความนิยมจากบุคลิกและอิทธิพลส่วนตัวมากกว่านโยบายพรรค เช่นกรณีของพรรคไทยรักไทยภายใต้การนำของทักษิณ ชินวัตร (McCargo & Ukrist, 2005, p. 163)
3. แนวโน้มการเปลี่ยนพรรคของนักการเมือง นักการเมืองไทยมักเปลี่ยนพรรคตามสถานการณ์ ทำใหพรรคการเมืองขาดเสถียรภาพ เช่นกรณีของพรรคพลังประชารัฐที่มีนักการเมืองจากหลายพรรคเดิมเข้าร่วมหลังการเลือกตั้งปี 2562

ระบบพรรคการเมืองไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตามบริบททางการเมือง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้เสริมสร้างเสถียรภาพของพรรคการเมือง แต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กลับทำให้ระบบพรรคการเมืองอ่อนแอลง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมืองไทย ได้แก่การแทรกแซงทางการเมือง กฎหมายพรรคการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมืองไทย ซึ่งทำให้ระบบพรรคการเมืองไทยยังคงมีลักษณะไม่แน่นอนและขาดเสถียรภาพในระยะยาว

4. การปฏิรูปการเมืองและผลกระทบต่อประชาธิปไตย

การปฏิรูปการเมืองไทยเป็นกระบวนการที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงกฎหมายพรรคการเมือง ระบบการเลือกตั้ง และโครงสร้างการบริหารประเทศ ผลกระทบของการปฏิรูปเหล่านี้ส่งผลต่อความเสถียรภาพของพรรคการเมือง กระบวนการประชาธิปไตย และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.1 การปฏิรูปกฎหมายพรรคการเมืองและผลกระทบ

กฎหมายพรรคการเมืองเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดบทบาทและการทำงานของพรรคการเมืองไทย การปฏิรูปกฎหมายพรรคการเมืองในแต่ละช่วงเวลาส่งผลต่อการบริหารพรรคและความเสถียรภาพของระบบการเมืองโดยรวม

การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจดทะเบียนและการบริหารพรรคหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อโครงสร้างของพรรคการเมืองคือเงื่อนไขในการจดทะเบียนและบริหารพรรค ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญดังนี้ พ.ร.บ. พรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีสาขาและสมาชิกกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมความเป็นสถาบันของพรรคการเมือง (McCargo, 2002, p. 107) ในขณะที่พ.ร.บ. พรรคการเมือง พ.ศ. 2560 กำหนดเงื่อนไขที่เข้มงวดมากขึ้นเกี่ยวกับการจดทะเบียนพรรค รวมถึงการเก็บค่าธรรมเนียมสมาชิกพรรค ส่งผลให้พรรคขนาดเล็กเผชิญอุปสรรคในการดำเนินงาน (Dressel, 2011) ทั้งหมดส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของพรรคการเมือง การเปลี่ยนแปลงกฎหมายพรรคการเมืองมีผลโดยตรงต่อเสถียรภาพของพรรคการเมืองไทยในหลายด้าน ได้แก่

1. การลดจำนวนพรรคขนาดใหญ่และเพิ่มจำนวนพรรคขนาดเล็ก – เงื่อนไขที่เข้มงวดขึ้นทำให้พรรคขนาดกลางและขนาดเล็กมีอายุสั้น และส่งผลให้พรรคขนาดใหญ่ครอบงำทางการเมืองมากขึ้น (Hicken & Tan, 2020)
2. การอ่อนแอของพรรคการเมืองและการเพิ่มขึ้นของพรรคเฉพาะกิจ – พรรคการเมืองไทยมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ เช่น การเกิดขึ้นของพรรคเฉพาะกิจที่ตั้งขึ้นเพื่อรองรับผลประโยชน์ของกลุ่มการเมืองเฉพาะช่วงเวลา เช่น พรรคพลังประชารัฐในการเลือกตั้งปี 2562 (Nelson, 2020, p. 176)

4.2 การปฏิรูปการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางประชาธิปไตยไทย การปฏิรูประบบเลือกตั้งมีผลต่อโครงสร้างของพรรคการเมืองและการกระจายอำนาจทางการเมืองการเปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้ง เช่น ระบบจัดสรรปันส่วนผสม ระบบการเลือกตั้งของไทยมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง โดยเฉพาะการเปลี่ยนไปใช้ระบบจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed-Member Apportionment- MMA) ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้ใช้ระบบคะแนนรวม (One Ballot System) ซึ่งทำให้คะแนนจาก ส.ส. เขตถูกนำมาคำนวณจำนวนที่นั่งของพรรคในระบบบัญชีรายชื่อ ทำให้พรรคขนาดเล็กมีโอกาสได้รับที่นั่งในสภามากขึ้น เนื่องจากไม่มีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของคะแนนเสียง (McCargo & Ukrist, 2005, p. 174) มีผลต่อความเป็นธรรมและการกระจายอำนาจทางการเมืองระบบจัดสรรปันส่วนผสมมีข้อดีในแง่ของการเปิดโอกาสให้พรรคขนาดเล็กเข้าสู่สภาได้ง่ายขึ้น แต่กลับส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมทางการเมืองในบางประเด็น ได้แก่

1. ปัญหาการกระจายอำนาจทางการเมือง – พรรคขนาดใหญ่ที่มีฐานเสียงชัดเจน เช่น พรรคเพื่อไทย เสียเปรียบในระบบนี้ ขณะที่พรรคขนาดเล็กได้ที่นั่งมากขึ้นแม้จะมีคะแนนนิยมต่ำ (Hicken & Tan, 2020)
2. ความไม่แน่นอนของรัฐบาลผสม – การเพิ่มจำนวนพรรคขนาดเล็กส่งผลให้การจัดตั้งรัฐบาลมีความซับซ้อน และเกิดความไม่มั่นคงทางการเมืองจากการเปลี่ยนแปลงของพันธมิตรพรรค (Dressel, 2011)

4.3 ผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

การปฏิรูปการเมืองมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ การลดลงหรือเพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบการเมืองไทยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ เช่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เนื่องจากมีมาตรการที่ส่งเสริมความโปร่งใสและตรวจสอบได้ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 กลับทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการเลือกตั้งมีความซับซ้อนและขาดความโปร่งใส ส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมลดลง เช่น กรณีของคะแนนโหวตโน (No Vote) ที่เพิ่มขึ้นในการเลือกตั้งปี 2562 (Connors, 2008, p. 174)

ความไว้วางใจของประชาชนในระบบพรรคการเมือง ความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองเป็นตัวชี้วัดสำคัญของความเข้มแข็งของประชาธิปไตย งานวิจัยหลายชิ้นพบว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนดังนี้

1. ความไม่ไว้วางใจในพรรคการเมืองแบบดั้งเดิม – พรรคการเมืองถูกมองว่าเป็นเครื่องมือของกลุ่มอำนาจ มากกว่าจะเป็นตัวแทนของประชาชน (McCargo, 2002, p. 132)
2. การเพิ่มขึ้นของกระแส "พรรคทางเลือก" – ความไม่พอใจในพรรคการเมืองหลักนำไปสู่การสนับสนุนพรรคทางเลือก เช่น พรรคอนาคตใหม่ที่ได้รับความนิยมสูงจากคนรุ่นใหม่ในการเลือกตั้งปี 2562 (Nelson, 2020, p. 179)

การปฏิรูปการเมืองไทยส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อระบบพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมของประชาชน แม้ว่าการปฏิรูปบางส่วนเช่นรัฐธรรมนูญ 2540 จะช่วยส่งเสริมประชาธิปไตย แต่การเปลี่ยนแปลงภายใต้รัฐธรรมนูญ 2560 กลับทำให้ระบบพรรคการเมืองมีความไม่มั่นคงมากขึ้นส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนลดลง

5. ผลกระทบสำคัญ

การปฏิรูปการเมืองไทยแม้จะมีเป้าหมายในการปรับปรุงระบบประชาธิปไตยและเพิ่มความโปร่งใส แต่กลับเผชิญกับปัญหาและข้อท้าทายที่สำคัญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของพรรคการเมือง ระบบเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมของประชาชน บทนี้จะวิเคราะห์ปัญหาหลักสามประการ ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำในระบบพรรคการเมือง การขาดเสถียรภาพทางการเมือง และบทบาทของพรรคการเมืองขนาดเล็กและกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง

5.1 ความเหลื่อมล้ำและการขาดความเท่าเทียมในระบบพรรคการเมือง

หนึ่งในปัญหาหลักของการเมืองไทยคือความเหลื่อมล้ำระหว่างพรรคการเมืองขนาดใหญ่และพรรคขนาดเล็ก ตลอดจนการเข้าถึงอำนาจทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ

การครอบงำของพรรคการเมืองขนาดใหญ่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เคยส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันมากขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 และกฎหมายพรรคการเมืองฉบับใหม่กลับทำให้พรรคขนาดใหญ่มีอำนาจมากขึ้น เช่นระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม (MMA) ส่งผลให้พรรคขนาดใหญ่ที่มีฐานเสียงแข็งแกร่งในระดับเขตได้รับที่นั่งมากกว่าพรรคขนาดเล็ก (Hicken & Tan, 2020) กฎหมายพรรคการเมืองกำหนดเงื่อนไขที่เข้มงวดขึ้นสำหรับการจัดตั้งพรรค ส่งผลให้พรรคขนาดเล็กไม่สามารถแข่งขันกับพรรคใหญ่ที่มีทรัพยากรสูงกว่า (Nelson, 2020, p. 178)

อุปสรรคของพรรคการเมืองขนาดเล็กและอิสระพรรคขนาดเล็กเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่นการกำหนดให้พรรคต้องมีสมาชิกจำนวนมากและต้องเสียค่าธรรมเนียสมาชิก ทำให้พรรคที่มีฐานสนับสนุนน้อยหรือขาดเงินทุนต้องยุบตัวลง (Dressel, 2011) การใช้ระบบการลงคะแนนเสียงแบบใบเดียว (Single Ballot System) ทำให้พรรคที่ไม่มีฐานเสียงแข็งแกร่งในระดับเขตไม่สามารถได้รับที่นั่งจากระบบบัญชีรายชื่อ

ผลกระทบต่อประชาธิปไตยการครอบงำของพรรคขนาดใหญ่ลดโอกาสของพรรคการเมืองใหม่ในการเข้าสู่ระบบส่งผลให้ขาดความหลากหลายทางการเมือง พรรคขนาดเล็กมีโอกาสถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลผสม ทำให้พรรคเหล่านี้มุ่งเน้นผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มแทนที่จะเป็นนโยบายสาธารณะ (McCargo, 2002, p. 137)

5.2 การขาดเสถียรภาพทางการเมืองและการจัดตั้งรัฐบาล

เสถียรภาพของรัฐบาลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยไทย อย่างไรก็ตามระบบพรรคการเมืองของไทยมักเผชิญกับปัญหาความไม่แน่นอนและความไม่มั่นคงความไม่แน่นอนของรัฐบาลผสมระบบพรรคการเมืองไทยมีลักษณะที่รัฐบาลผสมมักมีอายุสั้นและเปราะบาง เนื่องจากจำนวนพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้นทำให้การรวมเสียงข้างมากในสภายากขึ้น พรรคเล็กมีอำนาจต่อรองสูงในการจัดตั้งรัฐบาลทำให้เกิดการเปลี่ยนขั้วทางการเมืองบ่อยครั้ง (Hicken & Tan, 2020) ตัวอย่างของปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นในรัฐบาลหลังการเลือกตั้งปี 2562 ซึ่งพรรคพลังประชารัฐต้องพึ่งพาพรรคขนาดเล็กจำนวนมาก ส่งผลให้รัฐบาลต้องเผชิญกับแรงกดดันภายในตลอดเวลา

บทบาทของวุฒิสภาและอิทธิพลของกองทัพภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 วุฒิสภามีอำนาจในการเลือกนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำให้เกิดข้อครหาว่าการจัดตั้งรัฐบาลไม่ได้สะท้อนเจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริง (Connors, 2008, p. 184) นอกจากนี้อิทธิพลของกองทัพยังคงมีบทบาทสำคัญในการเมืองไทย การรัฐประหารหลายครั้ง เช่นในปีพ.ศ. 2549 และ 2557 ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของพรรคการเมือง

ผลกระทบต่อดำเนินการประชาธิปไตยการจัดตั้งรัฐบาลที่ไม่แน่นอนทำให้เกิดปัญหาเสถียรภาพทางนโยบายซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถของรัฐบาลในการบริหารประเทศ อำนาจของวุฒิสภาในการเลือกนายกรัฐมนตรีทำให้ประชาชนบางส่วนมองว่าระบบการเมืองขาดความชอบธรรม (Nelson, 2020)

5.3 บทบาทของพรรคการเมืองเล็กและอิทธิพลของกลุ่มการเมือง

พรรคการเมืองขนาดเล็กและกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองมีบทบาทที่ซับซ้อนในระบบพรรคการเมืองไทย แม้ว่าพรรคเหล่านี้จะช่วยเพิ่มความหลากหลายทางการเมือง แต่ก็สร้างปัญหาในแง่ของเสถียรภาพทางการเมือง การเพิ่มขึ้นของพรรคเฉพาะกิจและพรรคที่ขาดเสถียรภาพพรรคการเมืองขนาดเล็กมักถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะกิจ เช่นพรรคไทยรักษาชาติที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบในปี 2562 (Dressel, 2011) พรรคเล็กมักมีอายุสั้นและขาดแนวนโยบายที่ชัดเจน ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในระบบพรรคการเมืองโดยรวม

อิทธิพลของกลุ่มการเมืองและผลประโยชน์ทับซ้อนพรรคการเมืองบางพรรคมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มธุรกิจหรือกลุ่มอำนาจอื่น ๆ ทำให้เกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนพรรคที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มอำนาจนอกระบบ เช่นกองทัพหรือข้าราชการระดับสูง มีโอกาสได้รับอำนาจมากกว่าพรรคที่ไม่มีการสนับสนุนจากกลุ่มเหล่านี้ (McCargo & Ukrist, 2005, p. 191)

ผลกระทบต่อดำเนินการประชาธิปไตยการเพิ่มขึ้นของพรรคเฉพาะกิจทำให้การเมืองไทยขาดความต่อเนื่องในการพัฒนานโยบายอิทธิพลของกลุ่มการเมืองและผลประโยชน์ทับซ้อนส่งผลให้ระบบพรรคการเมืองไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนได้อย่างแท้จริง ปัญหาและข้อท้าทายที่สำคัญของระบบพรรคการเมืองไทย ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำระหว่างพรรคขนาดใหญ่และขนาดเล็ก การขาดเสถียรภาพของรัฐบาล และอิทธิพลของกลุ่มอำนาจทางการเมือง แม้ว่า การปฏิรูปการเมืองจะมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงระบบประชาธิปไตย แต่ปัจจัยเหล่านี้ยังคงเป็นอุปสรรคที่ต้องได้รับการแก้ไขผ่านการปฏิรูปเชิงโครงสร้างในอนาคต

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การเปลี่ยนแปลงของระบบพรรคการเมืองไทยมีความซับซ้อนและได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางประวัติศาสตร์ สังคม และกฎหมาย พรรคการเมืองไทยพัฒนาในลักษณะพลวัตตั้งแต่ยุคพรรคการเมืองรวมศูนย์ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงภายใต้รัฐธรรมนูญพ.ศ. 2540 ซึ่งส่งเสริมระบบสองพรรค และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งนำไปสู่ระบบหลายพรรคที่ไร้เสถียรภาพ ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพรรคการเมือง ได้แก่ การแทรกแซงทางการเมืองโดยเฉพาะบทบาทของรัฐและกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างพรรค กฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง และมักถูกใช้เป็นเครื่องมือควบคุมหรือจำกัดพรรคการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองไทย ซึ่งส่งเสริมระบบอุปถัมภ์และการรวมศูนย์อำนาจในระดับผู้นำพรรคแม้ว่าการปฏิรูปการเมืองในอดีตจะมีเป้าหมายเพื่อสร้างประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ แต่ในทางปฏิบัติกลับพบปัญหาเรื่องการลดทอนบทบาทของพรรคการเมือง เสถียรภาพของรัฐบาล และความเชื่อมั่นของประชาชนในการเมืองระบบพรรค ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่ต้องได้รับการแก้ไข

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการปฏิรูปการเมืองที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

การปฏิรูปพรรคการเมืองควรมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างประชาธิปไตยที่มีความโปร่งใส เสถียรภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างระบบพรรคการเมืองที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้โดยปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินทุนพรรคการเมือง ให้มีความโปร่งใสและลดการพึ่งพาทุนทางการเมือง เพิ่มบทบาทขององค์กรอิสระ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในการตรวจสอบบัญชีการเงินของพรรค ใช้เทคโนโลยี เช่น บล็อกเชน (blockchain) เพื่อบันทึกและเผยแพร่ข้อมูลทางการเงินของพรรค การพัฒนาระบบเลือกตั้งที่เอื้อต่อประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทบทวนระบบเลือกตั้งให้สะท้อนเสียงของประชาชนอย่างเป็นธรรม โดยลดอิทธิพลของกลุ่มทุนและพรรคการเมืองขนาดใหญ่ส่งเสริมระบบเลือกตั้งแบบผสมที่ให้ความสำคัญกับทั้งความเป็นตัวแทนทางประชาธิปไตยและเสถียรภาพของรัฐบาล

เอกสารอ้างอิง

- Chai-Anan Samudavanija. (1997). *The Thai Democracy paradox*. Institute of Southeast Asian Studies.
- Connors, M. K. (2007). *Democracy and National Identity in Thailand*. Copenhagen (Denmark): MAS Press.
- Dahl, R. A. (1971). *Polyarchy: Participation and opposition*. Yale University Press.
- Dalton, R. J. (2006). *Citizen politics: Public opinion and political parties in advanced industrial democracies*. CQ Press.

- Dressel, B. (2011). The Struggle for Political Legitimacy in Thailand. In: Kane, J., Loy, HC., Patapan, H. (eds) Political Legitimacy in Asia. Palgrave Series on Asian Governance. Palgrave Macmillan, New York. https://doi.org/10.1057/9781137001474_4
- Hicken, A., & Tan, N. (2020). Factionalism in Southeast Asia: Types, causes, and effects. *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 39(1), 53-76. <https://doi.org/10.1177/1868103420925928>
- Huntington, S. (1991). The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century. University of Oklahoma Press.
- Mair, P. (2013). *Ruling the void: The hollowing of Western democracy*. London: Verso.
- McCargo, D. (2002). *Reforming Thai politics*. Copenhagen: Nordic Institute of Asian NIAS Press.
- McCargo, D., & Alexander, T. (2021). *Future forward: The rise and fall of a Thai political party*. NIAS Press.
- McCargo, D., & Ukrist Pathmanand. (2005). *The Thaksinization of Thailand*. NIAS Press.
- Nelson, M. (2020). Thailand's Flawed 2019 Election Confirms the Country's Deep Political Divide. In S. Kurfürst & S. Wehner (Ed.), *Southeast Asian Transformations: Urban and Rural Developments in the 21st Century* (pp. 171-188). Bielefeld: transcript Verlag. <https://doi.org/10.1515/9783839451717-011>
- Phongpaichit, P., & Baker, C. (2002). *Thailand: Economy and Politics*. Oxford University Press.
- Schumpeter, J.A. (1942) Capitalism, Socialism and Democracy. Vol. 36, Harper & Row, New York, 132-145.
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press.

ผลกระทบของการเมืองในระดับท้องถิ่นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

The impact of local politics on sustainable development in Thailand

น.ส.วรรณ ศรีชัยกุล¹

Miss.Wanna srichaikul

บทคัดย่อ

การเมืองในระดับท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย เนื่องจากการตัดสินใจทางการเมืองที่เกิดขึ้นในพื้นที่ท้องถิ่นมีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยมีความสำคัญในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยเฉพาะในการตัดสินใจเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และการส่งเสริมกิจกรรมที่สามารถสร้างผลประโยชน์ในระยะยาวให้กับชุมชน อย่างไรก็ตามการเมืองในระดับท้องถิ่นสามารถนำไปสู่ปัญหาที่อาจกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่นการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือการตัดสินใจที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการจริงของชุมชน ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากร การพัฒนาไม่เท่าเทียม และการทำลายสิ่งแวดล้อมในบางกรณี ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา การเสนอความคิดเห็น และการติดตามผลการดำเนินงาน เป็นส่วนสำคัญที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการดำเนินการต่างๆ ทั้งนี้การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องพึ่งพาการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาความยั่งยืนในระดับท้องถิ่น ปัญหาที่เกิดจากการเมืองท้องถิ่นที่ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือการขาดข้อมูลที่แม่นยำในการตัดสินใจ ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน และการเพิ่มขีดความสามารถในการตัดสินใจของผู้มีอำนาจในระดับท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

คำสำคัญ: ผลกระทบ, การเมืองในระดับท้องถิ่น, การพัฒนาที่ยั่งยืน, ประเทศไทย

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar,Thailand

Abstract

Local politics play a crucial role in sustainable development in Thailand, as political decisions made at the local level have a direct impact on economic, social, and environmental development. Local politics in Thailand is significant in terms of local development planning, particularly in decisions related to the use of natural resources, infrastructure development, and promoting activities that can provide long-term benefits to communities. However, local politics can also lead to issues that may affect sustainable development, such as the misuse of political power for personal gain or decisions that do not align with the real needs of the community. This can result in unequal access to resources, unequal development, and environmental degradation in some cases. A key factor impacting sustainable development is public participation in the local political decision-making process. Providing opportunities for citizens to engage in the development process, offer opinions, and monitor the progress of implementation is essential in enhancing efficiency and transparency in operations. Sustainable development relies on the involvement of all sectors, whether public, private, or civil society, to jointly address problems and promote sustainability at the local level. Problems arising from local politics include the lack of coordination between relevant agencies or the absence of accurate data for decision-making, which can hinder the full progress of sustainable development. Therefore, raising awareness about sustainable development and enhancing the decision-making capacity of local authorities is crucial in fostering sustainable development in Thailand.

Keywords: Impact, Local politics ,Sustainable development ,Thailand

1. บทนำ

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการเติบโตในระยะยาวโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพชีวิตของประชาชน (Sachs, 2015, p. 29) องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งประกอบด้วย 17 เป้าหมายครอบคลุมด้านต่างๆ เช่น การลดความเหลื่อมล้ำ ความมั่นคงทางอาหาร การศึกษา และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (United Nations, 2015, p. 7)

สำหรับประเทศไทยแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับการบรรจุอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบมีส่วนร่วมและเป็นธรรมรวมถึงการส่งเสริมการบริหารจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, น. 15) อย่างไรก็ตามการดำเนินนโยบายด้านนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการเมืองระดับท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่

ความเชื่อมโยงระหว่างการเมืองระดับท้องถิ่นและการพัฒนาที่ยั่งยืน การเมืองระดับท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อทิศทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรและบริหารงบประมาณเพื่อพัฒนาชุมชนในระดับฐานราก (Wong, 2013, p. 78) ในประเทศไทยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้หน่วยงานปกครองตนเอง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีบทบาทสำคัญในการกำหนดและดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ การเมืองท้องถิ่นไทยยังคงเผชิญกับปัญหาหลายประการที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ความไม่มีเสถียรทางการเมืองโดยมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำท้องถิ่นบ่อยครั้งอาจส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของนโยบายพัฒนา (Mutebi, 2004, p. 99) การทุจริตและการใช้อำนาจในทางที่ผิด การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่ไม่โปร่งใสอาจนำไปสู่การกระจุกตัวของผลประโยชน์และทำให้โครงการพัฒนาไม่เกิดผลตามเป้าหมาย (Painter, 2006, p. 65) ข้อจำกัดด้านงบประมาณและศักยภาพของหน่วยงานท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงบทบาทของการเมืองระดับท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อสะท้อนถึงผลกระทบที่การเมืองระดับท้องถิ่นมีต่อกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งข้อท้าทายและโอกาสที่เกิดจากการดำเนินการในระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการปฏิบัติจริงในพื้นที่ต่างๆ ประเด็นสำคัญในการศึกษาคือการเมืองระดับท้องถิ่นมีผลกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างไรและบทบาทที่ควรจะเป็นของการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมคืออะไร ซึ่งจะช่วยให้ทำความเข้าใจถึงการเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการทางการเมืองในระดับท้องถิ่นและผลลัพธ์ของการพัฒนาในระยะยาว รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยในอนาคต

2. แนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่นและการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.1 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และยังคงรักษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนาคต แนวคิดนี้ได้รับการนิยามโดยองค์การสหประชาชาติในปี 1987 ว่า “การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่ทำให้อนาคตไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้” (World Commission on Environment and Development, 1987, p. 43)

การพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบไปด้วยสามมิติหลักที่สำคัญ ได้แก่มิติทางเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาวโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แต่จะพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของ

ประเทศได้อย่างยั่งยืน มิติทางสังคมโดยการเสริมสร้างความยุติธรรมและการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาให้กับทุกกลุ่มคนในสังคม ทั้งในเรื่องการศึกษา การสุขภาพ และการลดความยากจน และมิติทางสิ่งแวดล้อมโดยการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Meadows et al., 2004, p. 77) การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงต้องสามารถทำงานร่วมกันในทุกมิติได้อย่างสมดุล โดยไม่ให้ผลกระทบในด้านหนึ่งกระทบต่อด้านอื่น ๆ

2.2 บทบาทของการปกครองส่วนท้องถิ่นในกระบวนการพัฒนา

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะการตัดสินใจและการดำเนินงานที่ดีในระดับท้องถิ่นสามารถสร้างความแตกต่างในการพัฒนาในแต่ละพื้นที่ได้ (Göçoğlu & Göçoğlu, 2024, p. 1-12) หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการวางแผนพัฒนาในท้องถิ่นโดยทำงานใกล้ชิดกับประชาชนเพื่อเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการในพื้นที่ ซึ่งทำให้สามารถจัดการทรัพยากรและสร้างโครงการที่มีผลกระทบในเชิงบวกกับชุมชนได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่นยังช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านการพัฒนาในท้องถิ่น โดยอาศัยกระบวนการประชาธิปไตยในท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในการวางแผนและติดตามผลกระทบของโครงการต่าง ๆ (Rosenbaum, 2023, p. 64)

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนา เพราะการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นระดับที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้โดยตรงในการกำหนดทิศทางการพัฒนาในชุมชนของตน เมื่อประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง ท้องถิ่นจะสามารถสะท้อนความต้องการและข้อเสนอแนะจากชุมชนไปสู่การดำเนินการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นยังสามารถเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างประชาชนและหน่วยงานปกครองท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีความยั่งยืนและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ (Putnam, 2000, p. 182) ความเชื่อมั่นในการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นและความโปร่งใสในการตัดสินใจจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. การเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย

การเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยมีความสำคัญมากในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเป็นระดับการปกครองที่ใกล้ชิดกับประชาชน ทำให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในประเทศไทยระบบการปกครองท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์กรที่แตกต่างกันหลายประเภท ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นและในการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ต่างๆของประเทศ

3.1 โครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

โครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยประกอบด้วยหน่วยงานที่สำคัญหลายประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่มีหน้าที่ดูแลและพัฒนาในระดับจังหวัดมีการเลือกตั้งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงผ่านการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด และสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการสร้างความเป็นธรรมในระดับจังหวัด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2020)

เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลและพัฒนาพื้นที่ในระดับชุมชนและตำบล โดยเทศบาลจะทำหน้าที่ในเขตเมืองหรือเขตเทศบาล ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลจะดูแลในพื้นที่ที่ไม่เป็นเขตเมือง ซึ่งทั้งสองหน่วยงานมีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ (สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น, 2020)

รูปแบบการบริหารและความสัมพันธ์กับภาครัฐส่วนกลาง การบริหารงานในระดับท้องถิ่นของประเทศไทยมักจะมีการจัดการที่แตกต่างกันไปตามประเภทของหน่วยงานปกครอง โดยหน่วยงานระดับท้องถิ่นจะได้รับงบประมาณจากรัฐบาลกลางและมีหน้าที่ในการจัดสรรให้แก่โครงการต่างๆในท้องถิ่น การบริหารงานของหน่วยงานท้องถิ่นจะขึ้นอยู่กับนโยบายและกรอบการทำงานที่รัฐบาลกลางกำหนด แต่ในขณะเดียวกันก็มีความยืดหยุ่นในการจัดการภายในพื้นที่ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2020)การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างภาครัฐส่วนกลางและท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การบริหารการพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองได้อย่างแท้จริง

3.2 ปัญหาและข้อจำกัดของการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย

การเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ แต่ก็ยังเผชิญกับความท้าทายและข้อจำกัดที่อาจทำให้การดำเนินการต่างๆ ไม่สามารถบรรลุผลตามที่คาดหวังได้ ความท้าทายเหล่านี้มีหลายมิติ โดยเฉพาะในเรื่องการกระจายอำนาจ การทุจริตและความไม่โปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน

การกระจายอำนาจเป็นหนึ่งในข้อจำกัดที่สำคัญของการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย คือปัญหาการกระจายอำนาจที่ยังไม่เต็มที่ แม้ว่าจะมีการพัฒนากฎหมายและแนวทางการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นในระดับต่างๆ แต่ภาครัฐส่วนกลางยังคงมีอิทธิพลในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางการพัฒนาในหลายๆ ด้าน การที่หน่วยงานท้องถิ่นมีอำนาจที่จำกัดในการดำเนินการต่างๆ อาจทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การกระจายอำนาจที่ไม่ชัดเจนและไม่สมดุลยังอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างท้องถิ่นและรัฐบาลกลาง (วุฒิสภา ต้นไชย, 2557)

การทุจริตและความไม่โปร่งใสยังคงเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านการจัดสรรงบประมาณและการดำเนินโครงการต่างๆ การขาดกลไกที่เข้มงวดในการ

ตรวจสอบและการไม่โปร่งใสในการดำเนินการอาจส่งผลให้ทรัพยากรท้องถิ่นถูกนำไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และขัดขวางการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ นอกจากนี้การทุจริตในระบบท้องถิ่นยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในรัฐบาลท้องถิ่น และทำให้การปฏิรูปการเมืองในระดับท้องถิ่นมีความยากลำบาก (โกวิทย์ พวงงาม, 2559)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการการเมืองท้องถิ่นเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเมืองท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง แต่ในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น เนื่องจากการขาดการศึกษาและการฝึกอบรมในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง รวมถึงการขาดกลไกที่ช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีและโปร่งใส นอกจากนี้ความไม่แน่นอนทางการเมืองและการขาดความไว้วางใจระหว่างประชาชนกับรัฐบาลท้องถิ่นยังส่งผลให้การมีส่วนร่วมในกระบวนการการเมืองท้องถิ่นมีความจำกัด (อรทัย ก๊กผล, 2552)

4. ผลกระทบของการเมืองท้องถิ่นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การเมืองท้องถิ่นในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการผลักดันกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนในหลายมิติ โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและสังคม การดำเนินการของหน่วยงานท้องถิ่นสามารถส่งผลดีหรือเสียต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพิจารณาผลกระทบทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์และปรับปรุงกลไกการทำงานของภาครัฐท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยการวางแผนและดำเนินโครงการต่างๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างรายได้และความยั่งยืนทางเศรษฐกิจในชุมชน เช่น การสนับสนุนกิจกรรมเศรษฐกิจที่มีฐานอยู่ในท้องถิ่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างงาน และการส่งเสริมอุตสาหกรรมท้องถิ่น การสนับสนุนเหล่านี้สามารถเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจนในท้องถิ่นได้ (ศิกานต์ อัสสระชัยศ, 2559)

การส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นและการสร้างรายได้ในชุมชน โครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น เช่น การส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มการสร้างรายได้ในชุมชนและกระจายความมั่งคั่งให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง (จรัส สุวรรณมาลา, 2558) อย่างไรก็ตามการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นต้องคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว ไม่ใช่เพียงแค่การกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้นเท่านั้น

โครงการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนหรือขาดการบริหารจัดการที่ดี แม้การเมืองท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการพัฒนาทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น แต่การบริหารจัดการที่ไม่ดีหรือการดำเนินโครงการที่ไม่ยั่งยืนสามารถนำไปสู่ผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างไม่คุ้มค่า หรือการขาดการติดตามผลที่เหมาะสม ปัญหานี้อาจทำให้โครงการพัฒนาไม่บรรลุเป้าหมายและเกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจในระยะยาว

4.2 ผลกระทบด้านสังคม

การเมืองท้องถิ่นไม่เพียงแต่ส่งผลต่อเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อด้านสังคม โดยเฉพาะการเสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชนและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองในท้องถิ่น รวมถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ยังคงมีอยู่ในบางพื้นที่

การเสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชน โครงการพัฒนาที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐท้องถิ่น มักจะมุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่นการสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพ การศึกษา และที่อยู่อาศัยซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้กับชุมชนในท้องถิ่น การส่งเสริมการพัฒนาในด้านสังคมนี้จะช่วยเพิ่มศักยภาพและการเข้าถึงบริการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับประชาชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเมืองท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาในชุมชนได้ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ จะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานท้องถิ่น (ยন্ত্রการ จินะคำปา และ ศิวรักษ์ ศิวารมย์ ,2560)

ปัญหาความเหลื่อมล้ำและการขาดโอกาส ในขณะที่ความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เกิดจากการเมืองท้องถิ่นก็ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ เช่น ความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการต่างๆ ของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล ความขาดโอกาสในการพัฒนาของชุมชนที่ด้อยโอกาส หรือการขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตประจำวัน ทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมยังคงอยู่

4.3 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่สามารถบรรลุผลได้หากปราศจากการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและดำเนินการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท้องถิ่น การตัดสินใจของหน่วยงานท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือโครงการพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ สามารถส่งผลกระทบทั้งในด้านบวกและลบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืนอาจก่อให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่ยืดเยื้อและยากที่จะฟื้นฟูได้ในอนาคต

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น การเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยต้องมีการบริหารจัดการที่มีความยั่งยืน เช่นการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การรักษาพื้นที่สีเขียว และการจัดการกับขยะมูลฝอยอย่างมีระบบ (วินัย วีระวัฒนานนท์,2539) หน่วยงานท้องถิ่นสามารถมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาแหล่งน้ำให้สามารถใช้ได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนาที่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม แม้ว่าการพัฒนาท้องถิ่นจะสามารถนำมาซึ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม แต่บางครั้งการพัฒนาเหล่านี้ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การปล่อยสารมลพิษลงสู่แม่น้ำลำคลอง หรือการขยายพื้นที่เมืองที่ทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่สีเขียว (เสรี วรพงษ์,2014) ผลกระทบเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน แต่ยัง

อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสุขภาพของประชาชนในระยะยาว ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถกลายเป็นปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ต้องการการดูแลและแก้ไขอย่างรอบคอบ การนำหลักการพัฒนายั่งยืนมาปรับใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้การพัฒนาเกิดขึ้นอย่างสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยต้องมีการควบคุมและกำกับดูแลอย่างรัดกุมจากภาครัฐท้องถิ่นเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

5. แนวทางในการเสริมสร้างบทบาทการเมืองท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับชุมชน การเสริมสร้างบทบาทนี้จะช่วยให้การพัฒนาในท้องถิ่นมีความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสามารถใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาศักยภาพผู้นำท้องถิ่น

5.1 การเสริมสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเสริมสร้างความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น ซึ่งสามารถทำได้โดยการเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับรู้เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในภาครัฐ ตัวอย่างเช่นการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการเผยแพร่ข้อมูลงบประมาณและการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จุฑาทิพย์ คล้ายทับทิม, 2553) การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดขึ้นได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจที่ส่งผลต่อชีวิตประจำวันของชุมชน โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม เช่นการประชุมสาธารณะ การสำรวจความคิดเห็น หรือการจัดตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วนในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

5.2 การพัฒนาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่น

ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยการจัดฝึกอบรมและการศึกษาต่อเนื่องในด้านการจัดการ การวางแผนพัฒนา และการพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำท้องถิ่นต้องสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านต่างๆ (นรินุช ดำรงชัย, 2018) การสร้างเครือข่ายระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับภาครัฐส่วนกลางและองค์กรที่เกี่ยวข้องก็จะช่วยให้การพัฒนามีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่นการร่วมมือกับภาคธุรกิจและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เพื่อให้การพัฒนาเกิดผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชนและสังคม

5.3 การบูรณาการนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่น

การบูรณาการนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างภาครัฐส่วนกลางและภาครัฐท้องถิ่นมีความสำคัญในการสร้างความสอดคล้องในกระบวนการพัฒนา โดยภาครัฐส่วนกลางสามารถให้การสนับสนุนในด้านทรัพยากรความรู้ และนโยบายที่เหมาะสม ขณะที่ภาครัฐท้องถิ่นสามารถปรับใช้กับบริบทท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการนี้ต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน เช่นการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงต่าง ๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนา โดยมีการประเมินผลและปรับปรุงนโยบายอย่างต่อเนื่อง (ชนินทร์ วะสี

นนท์ ,ธวัชชัย กุณวงศ์ และ สมบูรณ์ ชาวชายโงง,2553) นอกจากนี้ยังสามารถใช้ระบบข้อมูลที่เชื่อมโยงกันระหว่างส่วนกลางและท้องถิ่นเพื่อการวางแผนและตัดสินใจที่ถูกต้องและทันเวลา

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่นของประเทศไทย โดยการบริหารจัดการทรัพยากรและการตัดสินใจในระดับท้องถิ่นสามารถส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน และสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน จากการวิเคราะห์พบว่าการเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลทั้งในเชิงบวกและลบ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน การเมืองท้องถิ่นสามารถมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการสร้างระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นที่แข็งแกร่ง การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน และการดูแลสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการเมืองท้องถิ่นยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ความเหลื่อมล้ำในการกระจายอำนาจ ความขาดความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจ และการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในบางพื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่นเกิดผลสำเร็จ เพราะจะช่วยให้การตัดสินใจในการพัฒนาสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นอกจากนี้การมีการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานของท้องถิ่นสามารถสร้างความโปร่งใสและเพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนได้

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการเมืองท้องถิ่นในประเทศไทย

เพื่อเสริมสร้างบทบาทของการเมืองท้องถิ่นในการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย ควรมีการพัฒนาและปฏิรูปหลายด้าน จากการส่งเสริมการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการให้อำนาจในการตัดสินใจและการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นมากขึ้นจะช่วยให้ท้องถิ่นมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น การส่งเสริมการกระจายอำนาจต้องประกอบไปด้วยการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรและการบริการสาธารณะ การสร้างระบบการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถช่วยให้เกิดการบริหารจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบนี้ควรรวมไปถึงการสร้างหน่วยงานตรวจสอบที่เป็นอิสระ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเผยแพร่ข้อมูลและรับข้อเสนอแนะจากประชาชน เพื่อให้มีการติดตามและประเมินผลได้อย่างครอบคลุมและโปร่งใส การส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสามารถช่วยเพิ่มความไว้วางใจและสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2559). *การจัดการปัญหาการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สถาบันพระปกเกล้า. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2020). โครงสร้างและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th>
- จรัส สุวรรณมาลา. (2558). การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น บนเส้นทางการกระจายอำนาจของไทย. ใน *KPI year book: คู่มืออำนาจในการเมืองการปกครองไทย* (น. 1-33).
- จุฑาทิพย์ คล้ายทับทิม. (2553). *การเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชนินทร์ วะสีนนท์, ธวัชชัย กุณวณิช, & สมบูรณ์ ขาวชายโขง. (2553). *คนรุ่นใหม่กับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นรินทร์ ดำรงชัย. (2018). แนวทางการสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาชุมชนไทยภายใต้แนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 31(1), 92-107.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2539). *สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: บริษัท สองสยาม จำกัด.
- ยন্ত্রการ จินะคำปา, & ศิวรักษ์ ศิวารมย์. (2560). กระบวนการพัฒนาต้นแบบชุมชนบริหารจัดการตนเอง: กรณีของตำบลขมภู อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 8(1), 183-197.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2557). *การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย*. สถาบันพระปกเกล้า.
- ศิกานต์ อัสสระชัยยศ. (2559). การพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น: ประสบการณ์จากนานาชาติและทางเลือกเพื่อพัฒนาท้องถิ่นไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 9(1), 72-98.
- เสรี วีรพงษ์. (2014). สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 1(1), 1-20.
- สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น. (2020). บทบาทและการทำงานของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อรรถ กักพล. (2552). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. สถาบันพระปกเกล้า.
- Dick-Sagoe, C. (2020). Decentralization for improving the provision of public services in developing countries: A critical review. *Cogent Economics & Finance*, 8(1). <https://doi.org/10.1080/23322039.2020.1804036>
- Göçoğlu, V., & Göçoğlu, İ. D. (2024). Local potentials for achieving sustainable development goals: qualitative evidence from local governments in Türkiye. *Local Government Studies*, 1–22. <https://doi.org/10.1080/03003930.2024.2380028>
<https://doi.org/10.1080/00472330680000031>

- Meadows, D. H., Meadows, D. L., & Randers, J. (2004). *Limits to growth: The 30-year update*. Chelsea Green Publishing.
- Mutebi, A. M. (2004). Recentralising while Decentralising: Centre-Local Relations and “CEO” Governors in Thailand. *Asia Pacific Journal of Public Administration*, 26(1), 33–53.
<https://doi.org/10.1080/23276665.2004.10779284>
- Painter, M. (2006). ‘Thaksinocracy or managerialization? Reforming the Thai bureaucracy’. *Journal of Contemporary Asia*, 36(1), 26-47.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- Rosenbaum, w. (2023). *Environmental politics and policies*. Sage publishing
- Sachs, J. (2015). *The age of sustainable development*. Columbia University Press.
- Sachs, J. D. (2009). *The end of poverty: Economic possibilities for our time*. Penguin Press.
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. United Nations.
- Wong, J. (2013). ‘The role of local governments in sustainable development’. *Journal of Public Policy*, 22(2), 75-92.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Our common future*. Oxford University Press.

แนวทางการพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนใน
ประเทศไทย

Guidelines for the Development and Enforcement of Environmental Laws to
Promote Sustainable Development in Thailand

น.ส.พรวิภา ชำนาญกุล¹

Miss.Ponwipa Chumnankul

บทคัดย่อ

การพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย ซึ่งการพัฒนาในด้านสิ่งแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ได้ในระยะยาว ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ยังคงประสบกับปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เต็มที่ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวทางในการพัฒนากฎหมายสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยนั้น ควรเน้นการพัฒนากฎหมายที่สามารถตอบสนองต่อความท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในภาคธุรกิจและสังคม เช่น การควบคุมมลพิษ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดการน้ำ และการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกฎหมายควรมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์และความจำเป็นในแต่ละช่วงเวลา ในปัจจุบันมีปัญหาการบังคับใช้ที่ไม่เข้มงวดและการละเลยการบังคับใช้ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการติดตามตรวจสอบที่เข้มงวดและการลงโทษที่ชัดเจนเพื่อป้องกันการละเมิดกฎหมาย ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมทั้งในภาคธุรกิจและภาคประชาชน การพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทยจึงต้องมีการร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการสร้างความตระหนักและมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยต้องมีการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนผ่านการศึกษาวิจัยและการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่สาธารณะ การพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยต้องการการปรับปรุงในหลายๆด้าน ทั้งในเรื่องของกระบวนการและความเข้มข้นของกฎหมาย รวมถึงการเสริมสร้างกลไกการบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การบังคับใช้, กฎหมายสิ่งแวดล้อม, ส่งเสริม, การพัฒนาที่ยั่งยืน, ประเทศไทย

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar,Thailand

Abstract

The development and enforcement of environmental laws play a crucial role in promoting sustainable development in Thailand. Environmental development must strike a balance between economic growth and the long-term preservation of natural resources. Over the years, Thailand has made efforts to improve and develop environmental laws to accommodate changes in the economy and society. However, the country still faces issues with inadequate law enforcement, which can hinder the achievement of sustainable development goals. The approach to developing environmental laws to promote sustainable development in Thailand should focus on creating laws that can address challenges arising in the business and social sectors. These challenges include pollution control, biodiversity conservation, water management, and promoting the efficient use of natural resources. The laws should be flexible and adaptable to changing situations and needs over time. Currently, there are problems with weak enforcement and neglect of environmental regulations, which have significant impacts on the environment. Effective law enforcement requires stringent monitoring and clear penalties to prevent legal violations, which can drive behavioral changes in both the business sector and the public. The development and enforcement of environmental laws to promote sustainable development in Thailand require collaboration from all sectors, including government, private businesses, and citizens. Raising awareness and encouraging participation in environmental conservation are essential. This can be achieved by enhancing knowledge and understanding of the importance of environmental preservation and the sustainable use of natural resources through research and providing accurate information to the public. The development and enforcement of environmental laws in Thailand need improvements in various areas, including the completeness and rigor of the laws, as well as strengthening enforcement mechanisms for better effectiveness. This is crucial for achieving sustainable development across all dimensions—economic, social, and environmental.

Keywords: Enforcement, Environmental Laws, Promote, Sustainable Development, Thailand

1. บทนำ

ความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนและบทบาทของกฎหมายสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากการตระหนักถึงความสำคัญของการคำนึงถึงผลกระทบระยะยาวจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งต้องพัฒนาไปพร้อมกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ (United Nations, 2015) การพัฒนาในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ต้องตอบสนองความต้องการของปัจจุบัน แต่จะต้องไม่บั่นทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนในอนาคต ดังนั้นจึงมีการพยายามผสมผสานมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ด้วยกันซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลายรูปแบบในการควบคุมและส่งเสริม เช่นกฎหมายสิ่งแวดล้อม

บทบาทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกฎหมายสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่เป็นกรอบกฎหมายที่กำหนดทิศทางและขอบเขตในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการควบคุมกิจกรรมต่างๆ ที่อาจเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ การควบคุมการใช้สารเคมี และการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ (Tietenberg & Lewis, 2016). การที่กฎหมายสิ่งแวดล้อมสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาที่ยั่งยืนเกิดขึ้นจริง นอกจากนี้กฎหมายสิ่งแวดล้อมยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการกำหนดมาตรการป้องกันและลดผลกระทบเชิงลบจากการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศ (Sachs, 2015)

สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยในปัจจุบันยังคงทวีความรุนแรงจากการพัฒนาที่ขาดการวางแผนที่ยั่งยืน โดยปัญหาที่สำคัญที่สุด ได้แก่มลพิษทางอากาศจากกิจกรรมทางการเกษตรและการขนส่ง การตัดไม้ทำลายป่าที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งปัญหาการจัดการขยะที่ไม่เป็นระบบส่งผลให้เกิดการสะสมของขยะในที่สาธารณะและแหล่งน้ำ (Lestari et al., 2024) ปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม แต่ยังมีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน การขาดการควบคุมที่มีประสิทธิภาพทำให้หลายๆ กิจกรรมที่สร้างมลพิษยังคงดำเนินต่อไป โดยที่ไม่ได้รับการควบคุมหรือบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

ในด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ ปัญหาการขาดแคลนน้ำจืดที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างไม่เหมาะสมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้แหล่งน้ำในหลายพื้นที่เริ่มแห้งขอด นอกจากนี้ยังมีปัญหาการใช้สารเคมีในเกษตรกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพดินและน้ำ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคการเกษตรที่มีการใช้สารเคมีในการปลูกพืชพาณิชย์จำนวนมาก ความท้าทายเหล่านี้สะท้อนถึงปัญหาที่ต้องมีการปฏิรูปการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและเข้มงวดมากขึ้น

การศึกษานี้มุ่งเน้นในการวิเคราะห์บทบาทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ผ่านการตรวจสอบกลไกการบังคับใช้กฎหมายและการประเมินผลการปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่ รวมทั้งทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการในระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินการบังคับใช้กฎหมายและข้อจำกัดที่ต้องเผชิญในการควบคุมกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

คำถามหลักในบทความนี้ประกอบด้วยสองประเด็นที่สำคัญคือ 1.กฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยควรมีบทบาทอย่างไรในการส่งเสริมความยั่งยืน? การศึกษาจะวิเคราะห์บทบาทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมในการ

ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการพิจารณาผลกระทบของกฎหมายต่างๆ เช่นกฎหมายควบคุมมลพิษทางอากาศ การจัดการของเสีย และการป้องกันการทำลายป่าชายเลนว่ามีผลต่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ การสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาสิ่งแวดล้อม และ 2.อุปสรรคและความท้าทาย ในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยคืออะไร? คำถามนี้จะวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย สิ่งแวดล้อมในประเทศไทยยังคงมีข้อจำกัด ไม่ว่าจะเป็นการขาดกลไกในการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมาย การขาดความร่วมมือจากภาคประชาชน การขาดข้อมูลและการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ที่เพียงพอ หรือปัญหา ทางการเมืองที่ส่งผลให้กฎหมายบางฉบับไม่ได้รับการบังคับใช้ตามที่ควรจะเป็น การศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจถึง บทบาทและความสำคัญของกฎหมายสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย รวมถึงการ ประเมินปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่ยังคงมีอยู่ในระบบการปกครองและการจัดการ สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อที่จะสามารถแนะนำแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายและนโยบายต่างๆ เพื่อให้การพัฒนา ที่ยั่งยืนในประเทศไทยเป็นจริงอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายและการพัฒนาที่ยั่งยืน

กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดกรอบและทิศทางการพัฒนาของสังคมในทุกด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วย สร้างความยุติธรรม ความเสมอภาค และปกป้องสิทธิของประชาชน รวมทั้งสนับสนุนการเติบโตที่ยั่งยืน กฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนามักจะเกี่ยวข้องกับการควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การปกป้องสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับการส่งเสริมความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของภาครัฐและเอกชน

2.1 แนวคิดเรื่องความยั่งยืน (Sustainability)

ความยั่งยืนเป็นหลักการที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของปัจจุบัน แต่ยังไม่ ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความสามารถของคนรุ่นต่อไปในการตอบสนองความต้องการของตนเอง (Brundtland, 1987) แนวคิดนี้แบ่งออกเป็นสามมิติหลักได้แก่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยทั้งสามมิตินี้ต้องได้รับการ พัฒนาอย่างสมดุลเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มิติด้านเศรษฐกิจนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติและสามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตในระยะยาว เช่นการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมและการสนับสนุนธุรกิจที่ยั่งยืน มิติด้านสังคมคือการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนา และมิติด้านสิ่งแวดล้อมการ รักษาทรัพยากรธรรมชาติและการปกป้องสิ่งแวดล้อมจากการทำลายอันเกิดจากกิจกรรมมนุษย์ เช่นการ ควบคุมมลพิษและการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ การบรรลุความยั่งยืนจึงต้องพิจารณาทั้งสามมิติอย่าง รอบคอบและเชื่อมโยงกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระยะยาวที่ทั้งเป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต

2.2 ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายและบทบาทของกฎหมายในการกำกับดูแลสิ่งแวดล้อม

ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement Theory) มุ่งเน้นการใช้เครื่องมือทางกฎหมายเพื่อบังคับ ให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามข้อบังคับหรือข้อกำหนดต่างๆที่มีอยู่ในกฎหมายซึ่งในกรณีของกฎหมายสิ่งแวดล้อม

นั้น การบังคับใช้กฎหมายมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและลดผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม โดยอาจใช้มาตรการต่างๆ เช่นการลงโทษทางกฎหมายหรือการให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการและประชาชนเพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย (Ruhl, 2018)

การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมมีหลายมิติที่สำคัญ เช่นการควบคุมมลพิษ การใช้กฎหมายเพื่อลดการปล่อยมลพิษจากอุตสาหกรรมและภาคการผลิต การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ การป้องกันการทำลายสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศที่สำคัญสำหรับการรักษาความสมดุลของธรรมชาติ การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนการกำหนดมาตรฐานและข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่นน้ำและพลังงาน เพื่อป้องกันการใช้ทรัพยากรเกินความจำเป็น ทั้งนี้การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมยังต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชนเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในการรักษาสิ่งแวดล้อม (Driesen, Adler, & Engel, 2011)

2.3 กฎหมายสิ่งแวดล้อมในฐานะเครื่องมือเชิงนโยบาย

กฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการบังคับใช้ข้อกำหนดที่มีการกำหนดไว้เท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินนโยบายสิ่งแวดล้อมของรัฐ ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและสร้างกรอบการปฏิบัติในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายมีลักษณะสำคัญหลายประการการกำหนดมาตรฐานและข้อบังคับ กฎหมายสามารถกำหนดกรอบมาตรฐานที่ธุรกิจและอุตสาหกรรมต้องปฏิบัติตามในการใช้ทรัพยากรและการปฏิบัติที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม กฎหมายสิ่งแวดล้อมช่วยส่งเสริมให้ภาคธุรกิจและภาคประชาชนมีความรับผิดชอบต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และมาตรการที่กำหนด การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กฎหมายสามารถเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดทำข้อเสนอแนะหรือการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาที่ยั่งยืน กฎหมายสิ่งแวดล้อมจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างกลไกการปกครองที่ช่วยให้การพัฒนาเกิดขึ้นในรูปแบบที่ไม่ทำลายทรัพยากรและระบบนิเวศ และช่วยสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว (Keohane & Ostrom, 1995)

3. ภาพรวมของกฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

ประเทศไทยมีโครงสร้างกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่ออกแบบมาเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและรักษาความสมดุลของสิ่งแวดล้อมซึ่งมีการพัฒนากฎหมายต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ต้องการบริหารจัดการร่วมกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

3.1 โครงสร้างและแนวทางของกฎหมายสิ่งแวดล้อมไทย

กฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในหลายทศวรรษที่ผ่านมาโดยในปี พ.ศ. 2535 ได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน พระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นการป้องกันและ

การควบคุมมลพิษในอากาศ น้ำ และดิน รวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติผ่านมาตรการต่างๆ เช่นการกำหนดพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและการออกใบอนุญาตกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (เสรีวรรณงษ์, 2018)

นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีกฎหมายเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พระราชบัญญัติน้ำบาดาล 2520 ซึ่งควบคุมการใช้และจัดการน้ำให้เกิดความยั่งยืน รวมถึงพระราชบัญญัติการป่าไม้ พ.ศ. 2484 ที่กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการป่าไม้ การอนุรักษ์พื้นที่ป่า และการควบคุมการตัดไม้ ในด้านมลพิษอากาศก็มีการออกกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติมลพิษอากาศ พ.ศ. 2535 เพื่อควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศจากภาคอุตสาหกรรมและยานพาหนะ (อุดมศักดิ์ สิทธิพงษ์, 2554)

3.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติในบริบทกฎหมาย

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากร การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ยั่งยืน รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่ครบถ้วนและไม่ทั่วถึงในบางพื้นที่ (สุรพล สินธุนาวา , สมพรชัย ชัยประสิทธิ์ , จักรินทร์ สมมติ, 2564) การจัดการทรัพยากรน้ำในประเทศไทยมักพบปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และการจัดการน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถาวร (บุผาชาติ จันทร์หอม, 2564)

ในด้านการจัดการป่าไม้มีการรุกรานป่าและการตัดไม้ทำลายป่าอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งมักเกิดจากการขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรยังไม่สอดคล้องกัน (ชญาภา บุตรดี, 2020)

3.3 การเปรียบเทียบกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศอื่น ๆ จะพบว่าในหลายประเทศที่มีการพัฒนาในด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดมากกว่า และมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ดีกว่า ตัวอย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกามีการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ เช่น พระราชบัญญัติการควบคุมมลพิษอากาศ (Clean Air Act) และพระราชบัญญัติการควบคุมมลพิษน้ำ (Clean Water Act) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ความสำคัญกับการควบคุมมลพิษในทุกภาคส่วนและมีการตรวจสอบการปฏิบัติที่เป็นไปตามข้อกำหนดอย่างต่อเนื่อง (Esty, 2017) ในประเทศสวีเดนกฎหมายสิ่งแวดล้อมได้รับการบังคับใช้อย่างเคร่งครัดโดยมีการเน้นที่การปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและการใช้พลังงานทดแทน รวมถึงการส่งเสริมเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมซึ่งประเทศไทยยังสามารถเรียนรู้จากแนวทางการพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายในประเทศเหล่านี้ (Johansson & Henriksson, 2020)

กฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการตรากฎหมายและการสร้างกรอบการจัดการที่ช่วยลดผลกระทบจากการพัฒนา การสร้างความรู้สึกรู้ว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ต้องมีการดำเนินการควบคู่กับการปกป้องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการเปรียบเทียบกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศอื่นๆ จะเห็นว่าประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องในการบังคับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึงและมีการประสานงานที่ไม่ราบรื่นในบางกรณี แต่ก็มีทิศทางที่ดี

ในการพัฒนาและปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต (Sangsiri, 2024)

4. การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและรักษาความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติในประเทศ กฎหมายสิ่งแวดล้อมจะต้องได้รับการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามข้อกำหนดและลดปัญหามลพิษ รวมถึงการดำเนินการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืน ซึ่งกระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน เช่น หน่วยงานรัฐบาล ศาล และภาคเอกชน

4.1 กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานหลายฝ่ายที่มีบทบาทในการกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค (สสภ.) และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ซึ่งทุกหน่วยงานจะต้องมีการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 จะได้รับการติดตามจากหน่วยงานเหล่านี้เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินการต่างๆ เป็นไปตามข้อกำหนดทางกฎหมาย (อนุศักดิ์ โกลศาสตร์ และคณะ, 2559) นอกจากนี้หน่วยงานรัฐบาลแล้ว ศาลปกครองมีบทบาทสำคัญในการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมโดยการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อม เช่น กรณีการออกใบอนุญาตที่ไม่ถูกต้องหรือการละเมิดกฎหมายสิ่งแวดล้อม โดยจะตัดสินให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขการกระทำที่ผิดกฎหมาย เพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมและคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการมีสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีสุขภาพ (นนทวัช ประหยัด และคณะ, 2016)

4.2 อุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย

แม้ว่ามีความหมายที่เข้มงวดและระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ แต่การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยยังคงเผชิญกับอุปสรรคและปัญหาหลายประการที่ทำให้กระบวนการนี้ไม่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพไม่เท่าที่ควร กฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยเผชิญกับปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาสำคัญได้แก่ความซับซ้อนและการขาดความชัดเจนในเนื้อหาของกฎหมายที่มีข้อกำหนดซ้อนทับกันระหว่างหน่วยงาน การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดความเข้มงวดเนื่องจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากรของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการทุจริตและอิทธิพลทางการเมือง

หนึ่งในอุปสรรคหลักคือปัญหาความไม่เพียงพอของบุคลากร ในหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมทำให้ไม่สามารถตรวจสอบหรือควบคุมกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างทั่วถึง การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะ

ด้านยังส่งผลกระทบต่อการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม(EIA) ที่มีความสำคัญในการตัดสินใจอนุญาตหรือไม่อนุญาตกิจกรรมต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

อีกหนึ่งอุปสรรคที่สำคัญคือการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน โดยปกติแล้วการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมต้องการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง แต่ในประเทศไทย การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดในเรื่องการบูรณาการข้อมูลและการดำเนินการร่วมกันในการบังคับใช้กฎหมาย (พรเพ็ญ ไตรพงษ์ ,ลพิชชา ใจสมคม และรัฐสภา จุริมาศ,2024) ปัญหานี้ทำให้เกิดช่องว่างในการติดตามและบังคับใช้กฎหมายในบางพื้นที่

นอกจากนี้การคอร์รัปชันและผลประโยชน์ทับซ้อน ยังเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่เต็มที่ หน่วยงานที่รับผิดชอบอาจถูกครอบงำด้วยผลประโยชน์ทางธุรกิจที่ขัดแย้งกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม การละเมิดกฎหมายสิ่งแวดล้อมจึงสามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่ได้รับการดำเนินการที่เหมาะสม (นนทวัช ประหยัด และคณะ ,2016)

4.3 ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และภาคประชาชน

การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่สามารถประสบความสำเร็จได้โดยลำพังจากภาครัฐหรือหน่วยงานเฉพาะการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และภาคประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้กฎหมายสิ่งแวดล้อมมีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่นการร่วมมือกันในการดำเนินโครงการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน ผ่านการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในชุมชน (อนุศักดิ์โกมลศาสตร์และคณะ,2559)

นอกจากนี้การที่ภาคเอกชนร่วมมือกับภาครัฐในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้เทคโนโลยีที่สะอาดและยั่งยืนก็จะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน และลดการละเมิดกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากการละเลยในภาคอุตสาหกรรม (สุรศักดิ์ บุญเรือง,2565) ความร่วมมือเหล่านี้ทำให้การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่ใช่เพียงภาระของรัฐเท่านั้น แต่ยังเป็นความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนในการรักษาความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. บทบาทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมความยั่งยืน

กฎหมายสิ่งแวดล้อมถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีบทบาททั้งในการควบคุม การกำกับดูแล และการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อม การบังคับใช้กฎหมายเหล่านี้สามารถเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ครอบคลุมทุกมิติได้แก่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบต่อของทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะภาคธุรกิจและประชาชนในเรื่องของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

5.1 การสร้างกลไกเชิงนโยบายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

การจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการวางกลไกเชิงนโยบายที่แข็งแกร่งและชัดเจน เพื่อให้กฎหมายสิ่งแวดล้อมสามารถถูกบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การบังคับใช้กฎหมายที่กำหนดการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ในโครงการต่างๆ เพื่อให้มีการพิจารณาผลกระทบก่อนการดำเนินการ รวมถึงการออกกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ เช่นกฎหมายการอนุรักษ์น้ำ อากาศ และป่าไม้ การสร้างกลไกเหล่านี้ช่วยให้ทุกกิจกรรมทางเศรษฐกิจสามารถดำเนินการได้ในขอบเขตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและมีความยั่งยืน (สุวัฒน์ เปี่ยมปัจจัย และ ดวงตา ตันโช, 2015)

ในทางกลับกันการพัฒนา กลไกเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพในด้านการควบคุมสิ่งแวดล้อมนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนตั้งแต่หน่วยงานรัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน การจัดทำแผนแม่บทด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความชัดเจน รวมถึงการบูรณาการข้อมูลและนโยบายจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันและลดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมาย (เจริญชัย กุลวัฒนาพร, กฤษ เพิ่มทันจิตต์ และ สุรินทร์ นิยมางกูร, 2564)

5.2 การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อภาคธุรกิจผ่านกฎหมายสิ่งแวดล้อม

หนึ่งในบทบาทสำคัญของกฎหมายสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมความยั่งยืนคือการ รับผิดชอบของภาคธุรกิจ โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่นการลดการปล่อยมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือการจัดการขยะอย่างเหมาะสม กฎหมายเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้ธุรกิจต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดทางกฎหมาย แต่ยังส่งเสริมให้เกิด แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน (ESG -Environmental, Social, and Governance) ซึ่งเป็นการวัดผลทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแลขององค์กรเพื่อให้ธุรกิจดำเนินการในลักษณะที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (ศักดิ์ชายวัฒนา สุทนต์ ,ฟ้าใส สามารถ และ จูติมา ไหล่ายอง, 2023)

การส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน ผ่านกฎหมายช่วยกระตุ้นให้ภาคธุรกิจไม่เพียงแค่แสวงหาผลกำไรทางเศรษฐกิจ แต่ยังคำนึงถึงการกระทำที่ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม นอกจากนี้ การสนับสนุนจากภาครัฐในการจัดตั้งมาตรฐานที่ชัดเจน เช่นการจัดทำรางวัลสำหรับธุรกิจที่ปฏิบัติตามแนวทางแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน หรือการจัดการภาษีที่เป็นแรงจูงใจให้กับธุรกิจที่ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม จะช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (ศักดิ์ชายวัฒนา สุทนต์ ,ฟ้าใส สามารถ และ จูติมา ไหล่ายอง, 2023)

5.3 การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน

การสร้างความรู้ความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ในกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมถือเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน กฎหมายสิ่งแวดล้อมในหลายประเทศรวมทั้งในประเทศไทยจึงมีกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางสิ่งแวดล้อม ผ่านการจัดทำการประชุมสาธารณะ (Public hearings) หรือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผลกระทบจากกิจกรรมต่าง ๆ (ณัฐธิดา ชัยสงคราม และ ยุทธพงษ์ สีสากิจไพศาล, 2017)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจไม่เพียงแต่ช่วยให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการต่างๆ แต่ยังช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบและความยั่งยืนมากขึ้น นอกจากนี้การเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนผ่านการศึกษาและกิจกรรมต่างๆ ก็เป็นการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้เกิดการร่วมมือในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนและประเทศ (ประยูร เจนตระกูลโรจน์, 2020)

6. แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนในระดับประเทศโดยเฉพาะในยุคที่สภาพแวดล้อมกำลังเผชิญกับความท้าทายที่มากขึ้น การปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการพัฒนากลไกการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

6.1 การแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

การแก้ไขกฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยถือเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการพิจารณาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การปรับปรุง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 (Environmental Quality Promotion and Conservation Act) จึงเป็นหนึ่งในแนวทางที่สำคัญเพื่อให้มีการบังคับใช้ที่มีความเข้มงวดมากขึ้น และสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การปรับปรุงพระราชบัญญัติในการควบคุมมลพิษและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจะช่วยสร้างกลไกในการส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีการปรับเงื่อนไขและบทลงโทษที่เข้มงวดขึ้นเพื่อลดการทำลายสิ่งแวดล้อม (สุจิตรา สุขจิต, 2021) นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มมาตรการในการจัดการกับปัญหาขยะและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีความรับผิดชอบ เช่นการสนับสนุนการรีไซเคิลและการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนให้มากขึ้น รวมถึงการพัฒนากฎหมายที่ช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (สงกรานต์ ป่องบุญจันทร์, 2018)

6.2 การสร้างกลไกการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ

การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมมักเผชิญกับอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เช่นการขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายสิ่งแวดล้อม การขาดทรัพยากรที่เพียงพอ และปัญหาความไม่โปร่งใสหรือการละเลยหน้าที่ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถป้องกันหรือแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันทั่วถึง วิธีแก้ไขที่สำคัญคือการเพิ่มพูนความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ผ่านการอบรมอย่างต่อเนื่อง จัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน และสร้างระบบตรวจสอบที่โปร่งใสเพื่อป้องกันการละเมิดหน้าที่ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรภาคประชาสังคมยังช่วยเสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืนยิ่งขึ้น การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐในการตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมาย

การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายและการติดตามผลกระทบจากกิจกรรมต่างๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากรอบการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ (สุจิตรา สุขจิต,2021)

การพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐไม่เพียงแต่ต้องให้ความสำคัญกับทักษะทางด้านกฎหมาย แต่ยังต้องมุ่งเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบและติดตามผลกระทบจากกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) เพื่อช่วยในการประเมินและติดตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่างๆ นอกจากนี้การเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การเพิ่มโทษปรับหรือการจำคุกสำหรับผู้ละเมิดกฎหมายสิ่งแวดล้อมจะช่วยเสริมสร้างแรงกดดันในการปฏิบัติตามกฎหมาย (วริศรา กิติภูวณ,2022)

การเพิ่มบทลงโทษควรพิจารณาให้เหมาะสมกับความรุนแรงของการกระทำความผิด เช่น การทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างรุนแรงหรือการปล่อยมลพิษเกินกว่าที่กำหนด ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการและประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด (สงกรานต์ ป้องบุญจันทร์,2018)

6.3 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม

การปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบในระดับโลก เช่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษข้ามแดน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว (สุจิตรา สุขจิต,2021)

ความร่วมมือในระดับนานาชาติจะช่วยให้เกิดมาตรฐานร่วมที่สามารถนำมาปรับใช้ในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการจัดการมลพิษและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่นความร่วมมือในกรอบอนุสัญญานานาชาติด้านสิ่งแวดล้อม เช่นอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) หรือการมีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคโนโลยีในการจัดการสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่นธนาคารโลก หรือองค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) จะช่วยให้ประเทศสามารถขอรับการสนับสนุนทางการเงินและเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาและการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม (สงกรานต์ ป้องบุญจันทร์,2018) การสร้างกลไกการบังคับใช้ร่วมระหว่างประเทศจะช่วยให้ประเทศต่างๆสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานสากลและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. บทสรุป

กฎหมายสิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย โดยการสร้างกรอบทางกฎหมายที่มีมาตรฐานและกลไกการบังคับใช้ที่เข้มงวด จะช่วยให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายดังกล่าวช่วยลดการทำลายสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและส่งเสริมการพัฒนาที่ไม่ทำลายทรัพยากรในระยะยาว ตัวอย่างของกฎหมายสำคัญที่มีผลในการบังคับใช้ ได้แก่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่นกฎหมายที่เกี่ยวกับน้ำ อากาศ และป่าไม้ ที่มีบทบาทในการควบคุมมลพิษและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีความรับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมใน

ประเทศไทยยังพบกับอุปสรรคบางประการ เช่นปัญหาการขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน การขาดทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ และการขาดความโปร่งใสในกระบวนการบังคับใช้ กฎหมาย อย่างไรก็ตาม กฎหมายสิ่งแวดล้อมยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้และการส่งเสริมความรับผิดชอบของภาคธุรกิจ รวมทั้งมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านต่างๆ เช่นเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การพัฒนากฎหมายสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัยและมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น การกำหนดมาตรการที่เข้มงวดขึ้นในการจัดการกับมลพิษจากกิจกรรมทางอุตสาหกรรมและการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และการส่งเสริมการจัดการขยะอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมจะมีประสิทธิภาพได้เมื่อมีการตรวจสอบที่โปร่งใสและสม่ำเสมอ ในการนี้การพัฒนากลไกการตรวจสอบและการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและระดับชาติเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ ควรมีการประสานงานระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่น เพื่อให้สามารถตรวจสอบการกระทำผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการติดตามผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเอง การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการบังคับใช้กฎหมายจะช่วยให้เกิดความโปร่งใสและความรับผิดชอบในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- เจริญชัย กุลวัฒนาพร, กฤษ เพิ่มทันจิตต์, สุรินทร์ นิยมางกูร. (2564). รูปแบบการจัดการคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(2) ,99-114
- ชญาภา บุตรดี. (2020). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 [Issues and legal obstacles in the enforcement of the Forest Act, B.E. 2484]. *Journal of MCU Ubon Review*, 5(3), 277–290.
- ณัฐธิดา ชัยสงคราม และ ยุทธพงษ์ สิลากิจไพศาล. (2017). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองสามพราณ จังหวัดนครปฐม. *วารสารร่วมพฤษ มหาวิทยาลัยเกริก*, 35(2), 81-98.

- นนทวัช ประหยัด, ภูมิ โชคเหมาะ, สุปล อิงประสาร, ประทีป ทับอัติตานนท์ และ วรียา ลำเลิศ. (2016). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในอาณาเขตทะเลไทย. *ลักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 22(3), 1-9.
- บุผาชาติ จันทรหอม. (2564). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำสู่ความยั่งยืน [Guidelines for developing public participation in sustainable water management]. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(6), 340-357.
- ประยูร เจนตระกูลโรจน์. (2020). การเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกอย่างยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธวิธี. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(1), 295-313.
- พรเพ็ญ ไตรพงษ์, พิชชา ใจสมคม & รัฐสภา จูริมาศ. (2024). แนวทางการส่งเสริมความตระหนักของประชาชนเพื่อการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม. กรณีศึกษาพื้นที่คลองแสนแสบในท้องที่เขตวัฒนา : *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 27(2), 179-192.
- ธวัชชัย ไชยพงษ์. (2020). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 82-90. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/WTURJ/article/view/256361>
- ศักดิ์ชายวัฒนา สุหนต์, ฟ้าใส สามารถ, และ จิตติมา ไห้ล่ายอง. (2023). ESG เครื่องมือที่จะสร้างการเติบโตในระยะยาวและยั่งยืนให้กับธุรกิจ. *Journal of Management and Development Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 10(2), 287-299.
- เสรี วรพงษ์ .(2018). สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน: สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 1(1), 170-185. สืบค้น จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/issamu/article/view/145918>
- สุวัฒน์ เปี่ยมปัจจัย และดวงตา ตันโซ. (2015). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการปัญหาภัยแล้ง. *วารสารรัฐศาสตร์*, 57(1), 54-69.
- สุพล สินธุนาวา, สมพรชัย ชัยประสิทธิ์, และจักรินทร์ สมมติ. (2564). กฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย [Natural resource and environmental laws affecting environmental management for Thailand's economic development]. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท)*, 27(2), 149-162.
- สุรศักดิ์ บุญเรือง . (2565). บทบาทของหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม: ศึกษาการกำหนดเงื่อนไขประกอบการใช้ดุลพินิจในการพิจารณารายงานการประเมินผล กระบวนการสิ่งแวดล้อม . *คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- สุจิรา สุขจิต. (2021). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม อันเป็นเท็จ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. 12(1), 228-241 <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJPU/article/view/246355/167537>

- สงกรานต์ ป่องบุญจันทร์. (2018). กลไกทางกฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีจากมลพิษข้าม พรมแดนของประเทศไทย: กรณีศึกษาเหมืองถ่านหินและโรงไฟฟ้าถ่านหินหงสา แขวงไชยบุรี ประเทศลาว. *วารสารนิติสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 11(1), 55-86.
- วริศรา กิติภูวตล. (2022). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมมลพิษทางอากาศในประเทศไทย : ศึกษาแนวทางการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขหรือกำจัดฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอนที่มีประสิทธิภาพในต่างประเทศ. *The Journal of Law, Public Administration and Social Science*, 6(1), 25-47.
- อนุศักดิ์ โกมลศาสตร์, รัตนา รัตนพัฒนากุล, ปกรณ์ สุชีวกุล, วีรศักดิ์ ขจีจิตต์, ธนินทร์ บุษยรัตน์, ,วิริยา เนตรน้อย และ นิรมล โตจริกกุล . 2559. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม: กรณีการปล่อยน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ. สถาบันพัฒนาบุคคลกรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม ประจำปี 2559.
- อุดมศักดิ์ สิทธิพงษ์ . (2554). *กฎหมายว่าด้วยความเสียหายทางสิ่งแวดล้อม ความรับผิดทางแพ่ง การชดเชยเยียวยา การระงับข้อพิพาท*.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย :กรุงเทพฯ .
- Driesen, D. M., Adler, R. W., & Engel, K. H. (2011). *Environmental law: A conceptual and pragmatic approach*. ASPEN Publishing.
- Keohane, R. O., & Ostrom, E. (1995). *Local Commons and Global Interdependence: Heterogeneity and Cooperation in Two Domains*. Sage Publications.
- Ruhl, J. B. (2018). *Environmental Law and Policy: A Coursebook*. Aspen Publishers.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future*. Oxford University Press.
- Esty, D. C. (2017). RED LIGHTS TO GREEN LIGHTS: FROM 20TH CENTURY ENVIRONMENTAL REGULATION TO 21ST CENTURY SUSTAINABILITY. *Environmental Law*, 47(1), 1–80. <http://www.jstor.org/stable/44219037>
- Johansson, M., & Henriksson, M. (2020). Circular economy running in circles? A discourse analysis of shifts in ideas of circularity in Swedish environmental policy. *Sustainable Production and Consumption*, 23, 148-156. <https://doi.org/10.1016/j.spc.2020.05.005>.
- Sachs, J. D. (2015). *The age of sustainable development*. Columbia University Press.
- Sangsiri, N. (2024). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายและความรับผิดทางแพ่งเกี่ยวกับการควบคุมภาวะมลพิษทางอากาศภายใต้กฎหมายตามมาตรฐานรายนต์ใหม่ . *วารสารบัณฑิตกฎหมายเพื่อการพัฒนา*, 1(2), 55–72. Retrieved from <https://so14.tci-thaijo.org/index.php/LAWFORDEV/article/view/1033>

- Setyani Dwi Lestari, Farah Margaretha Leon, Selamat Riyadi, Qodariah, & Aditya Halim Perdana Kusuma Putra. (2024). Comparison and implementation of environmental law policies in handling climate change in ASEAN countries: A comparative study of Indonesia, Malaysia, and Thailand. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 14(2), 687-700.
- Tietenberg, T., & Lewis, L. (2016). *Environmental and natural resource economics*. Pearson.
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. United Nations.

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทย

The impact of tourism on local communities in Thailand

น.ส. สุจิตรา วงษ์สัมพันธุ์กุล¹

Miss.Sujitra Wongsumpankul

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย แต่ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ การพัฒนาเมืองที่รวดเร็วและการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น ด้านบวกของการท่องเที่ยวคือการเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้และการจ้างงานให้กับชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่นการสร้างถนน สนามบิน โรงแรม และร้านค้าเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับความสนใจจากนักลงทุนและภาครัฐในการพัฒนาทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในพื้นที่ การเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในบางพื้นที่ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวก่อสร้างผลกระทบในด้านลบเช่นกัน หนึ่งในผลกระทบที่สำคัญคือการสูญเสียเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะในชุมชนที่มีการท่องเที่ยวเข้ามามากมาย ความดันจากการพัฒนาเมืองที่ไม่สามารถควบคุมได้ทำให้วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป หรือถูกบีบให้ปรับตัวตามความต้องการของตลาด การสร้างโรงแรม ร้านค้า และสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆอาจทำให้พื้นที่ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย รวมถึงการสูญเสียพื้นที่สาธารณะที่ใช้ในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมชุมชน โดยรวมแล้วผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้นมีทั้งด้านบวกและลบ ซึ่งการจัดการที่เหมาะสมและการพัฒนาที่ยั่งยืนจะช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ดี โดยไม่สูญเสียเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของตนเอง

คำสำคัญ:ผลกระทบ, การท่องเที่ยว, ชุมชนท้องถิ่น, ประเทศไทย

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar,Thailand

Abstract

Tourism plays an important role in driving the economy and society of Thailand. However, the impacts of tourism on local communities in the country have both positive and negative aspects. Rapid urban development and the expansion of the tourism industry have significant economic, social, and cultural effects, influencing the way of life of local people. On the positive side, tourism increases opportunities for income generation and employment within local communities. The development of infrastructure such as roads, airports, hotels, and shops to accommodate tourists helps stimulate the local economy. Additionally, tourism attracts attention from investors and the government to develop the area's resources. The increased income from tourism helps improve the quality of life and living standards for people in certain areas. However, tourism also has negative impacts. One of the major concerns is the loss of local identity and culture, particularly in communities with a high level of tourism. The pressure from uncontrolled urban development leads to changes in the traditional lifestyles of local people, forcing them to adapt to market demands. The construction of hotels, shops, and new tourist attractions can result in the destruction of natural spaces and the environment, as well as the loss of public areas used for livelihoods or community activities. Overall, the impacts of tourism on local communities in Thailand are both positive and negative. Proper management and sustainable development are essential to ensure that local communities can progress in a positive direction without losing their unique identity and way of life.

Keywords: Impact, Tourism, Local communities, Thailand.

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ในหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง เช่นภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ซึ่งมีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้าไปในพื้นที่เหล่านี้ในปริมาณมหาศาล (Shaw & Williams, 2016, p. 27) การพัฒนาเมืองและการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วมีผลกระทบทั้งในด้านบวกและลบต่อชุมชนท้องถิ่นซึ่งในแง่หนึ่งการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้สามารถนำมาซึ่งการสร้างรายได้และการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น แต่ในอีกด้านหนึ่งก็อาจส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้หากไม่มีการวางแผนและการจัดการที่ดี (Gössling, 2018, p. 58) การศึกษาผลกระทบของการ

ท่องเที่ยวในบริบทของชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยจึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวและการพัฒนาเมืองเป็นกลไกที่ช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ที่ได้รับความสนใจจากทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติและนักท่องเที่ยวไทยภายในประเทศ (Yodsurang, Kiatthanawat, Sanoamuang, Kraseain, & Pinijvarasin, 2022) อย่างไรก็ตามการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ยังคงมีข้อควรระวังหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับความนิยมสูง เช่น ปัญหาความแออัดของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรในชุมชน การเสื่อมสภาพของสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเมื่อการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและในระดับท้องถิ่น ภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ถือเป็นสามจังหวัดที่มีความสำคัญในแง่ของการท่องเที่ยว และมีความหลากหลายทั้งในด้านสถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรม และกิจกรรมต่างๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั่วโลก (Shaw & Williams, 2016, p. 29) การพัฒนาเมืองในพื้นที่เหล่านี้มีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างมาก โดยมีทั้งผลดีและผลเสียในแง่บวก การท่องเที่ยวช่วยสร้างโอกาสในการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นจากการขายสินค้าท้องถิ่น การให้บริการด้านที่พัก ร้านอาหาร และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Gössling & Scott, 2018) ยกตัวอย่างเช่นในจังหวัดภูเก็ต การท่องเที่ยวทำให้เกิดการจ้างงานในธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร และธุรกิจขนาดเล็กที่เกี่ยวข้อง (Tao et al., 2017, p. 100) นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังช่วยกระตุ้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขนส่งและการก่อสร้างที่อยู่อาศัย เพื่อรองรับจำนวนผู้มาเยือนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วยังนำมาซึ่งความท้าทายที่สำคัญซึ่งรวมถึงปัญหาความแออัดที่เกิดขึ้นในบางพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวหนาแน่น เช่นในบางสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงในกรุงเทพฯ หรือภูเก็ต (Gössling & Scott, 2018, p. 2071) การมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในพื้นที่เดียวกันส่งผลให้เกิดการเสื่อมสภาพของสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษจากขยะ น้ำเสีย และการทำลายระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

การศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวนี้จะช่วยให้เราเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องคำนึงถึงการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาความสมดุลในสังคมท้องถิ่น (Bramwell & Lane, 2011, p. 418) การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องสามารถรับมือกับการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้โดยไม่ทำให้สังคมและสิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ในบทความนี้จะนำเสนอการศึกษาผลกระทบเหล่านี้และข้อเสนอแนะในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต เพื่อให้การท่องเที่ยวในประเทศไทยสามารถเติบโตไปพร้อมกับ การรักษาสมดุลในชุมชนท้องถิ่น

บทความนี้จะมุ่งเน้นกล่าวถึงการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวและการพัฒนาเมืองต่อชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การศึกษานี้จะช่วยให้เราเข้าใจถึง

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาอย่างรวดเร็ว รวมถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในระดับท้องถิ่น และยังมองถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Bramwell & Lane, 2011, p. 411)

2.ภาพรวมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

การท่องเที่ยวในประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ และมีการเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทั่วประเทศได้รับความนิยมทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวหลัก เช่นภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ซึ่งได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางหลักที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก

2.1สถานการณ์และการเติบโตของการท่องเที่ยว

จังหวัดภูเก็ตซึ่งตั้งอยู่ทางชายฝั่งทะเลอันดามันเป็นที่รู้จักกันดีในด้านชายหาดที่สวยงามและกิจกรรมทางน้ำต่างๆที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการพักผ่อนในธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการท่องเที่ยว เช่นสนามบินนานาชาติที่เชื่อมต่อกับเมืองหลักทั่วโลก และโรงแรมและรีสอร์ทที่มีมาตรฐานสูงเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (World Travel & Tourism Council, 2020, p. 12)

ในขณะที่เชียงใหม่ที่มักกล่าวเปรียบเป็นเมืองหลวงของภาคเหนือเป็นจุดหมายท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยความหลากหลายของวัฒนธรรมและธรรมชาติที่งดงาม การท่องเที่ยวในเชียงใหม่ไม่ได้จำกัดแค่การเที่ยวชมวัดวาอารามและประเพณีต่างๆ แต่ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น การเดินป่าหรือการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในพื้นที่ภาคเหนือของไทยซึ่งทำให้เชียงใหม่เป็นจุดหมายท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา (Alcocer & Ruiz, 2019, p. 2445)

กรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การค้า และวัฒนธรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่นพระบรมมหาราชวัง วัดพระแก้ว และห้างสรรพสินค้าระดับโลกรวมทั้งแหล่งช้อปปิ้งและความบันเทิงที่ไม่เคยหลับใหลทำให้กรุงเทพฯได้รับการยกย่องให้เป็นหนึ่งในเมืองที่นักท่องเที่ยวหลายล้านคนต้องการเยี่ยมชมทุกปี (Hall, 2011, p. 34) การเติบโตของการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่นการขยายสนามบิน การสร้างโรงแรมใหม่ๆ การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ และการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ทั้งหมดนี้ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามการเติบโตของการท่องเที่ยวที่รวดเร็วนี้อาจทำให้เกิดผลกระทบในหลายด้าน เช่นการขยายตัวของเมืองที่ไม่สามารถควบคุมได้ การเพิ่มขึ้นของมลพิษทางอากาศและเสียงรวมถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวที่มากเกินไปอาจทำให้เกิดความเสื่อมสภาพของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สำคัญได้ (Cohen, 2011, p. 8-9)การท่องเที่ยวในประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาความไม่ยั่งยืนทางเศรษฐกิจเมื่อมีการพึ่งพาอุตสาหกรรมนี้มากเกินไปซึ่งอาจทำให้ชุมชนที่พึ่งพา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองหรือสถานการณ์การระบาดของโรค (World Bank, 2024, p. 23) การขยายตัวของการท่องเที่ยวจึงต้องมีการพิจารณาและควบคุมอย่างระมัดระวัง โดยการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะต้องคำนึงถึงการรักษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง

2.2 บทบาทของการท่องเที่ยวในเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นแหล่งรายได้หลักที่ช่วยขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างงานให้กับคนในหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นการบริการ การขนส่ง หรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การเติบโตของภาคการท่องเที่ยวในประเทศไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้ส่งผลให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างกว้างขวางซึ่งรวมถึงการก่อสร้างโรงแรม ร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และการพัฒนาระบบการขนส่งที่เชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทั่วประเทศ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

โครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นจุดหมายท่องเที่ยวยอดนิยม เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร การสร้างโรงแรมและรีสอร์ทที่มีมาตรฐานสูงเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทุกปีเป็นหนึ่งในตัวอย่างที่ชัดเจนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการท่องเที่ยว (Dolezal & Trupp, 2015, p. 117) นอกจากนี้การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น วัดพระแก้วในกรุงเทพฯ หรือหาดป่าตองในภูเก็ตก็มีส่วนสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก

การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในหลากหลายด้าน เช่น การเพิ่มขึ้นของการจ้างงานในภาคบริการและการค้าปลีก การสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารและร้านค้าของที่ระลึก รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจท่องเที่ยวผ่านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ (Agarwal & Kariyapol, 2020, p. 196) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้อย่างยั่งยืน

ผลดีทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในประเทศไทยส่งผลต่อเศรษฐกิจในหลายมิติ โดยเฉพาะการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งในบางปีมีมูลค่าถึงหลักหลายล้านบาทต่อปี (World Travel & Tourism Council, 2020) โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวมากๆ เช่น ภูเก็ตและเชียงใหม่ การเติบโตของภาคการท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังธุรกิจต่างๆ ในพื้นที่อาทิธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร และการขนส่ง

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยเพิ่มความหลากหลายให้กับเศรษฐกิจท้องถิ่น เนื่องจากเป็นแหล่งรายได้ที่สามารถกระจายไปยังภาคการผลิตและการเกษตรอีกด้วย การท่องเที่ยวที่เติบโตยังสามารถสร้างงาน

และรายได้ให้กับประชากรในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของมาตรฐานการครองชีพ (World Travel & Tourism Council, 2020)

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วก็มีผลกระทบที่ไม่สามารถมองข้ามได้ เช่นความแออัดในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ การเกิดปัญหามลพิษจากการขนส่ง และการทำลายแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เนื่องจากการขาดการบริหารจัดการที่เหมาะสม (Cohen, 2011, p. 4-5) เหล่านี้จึงต้องมีการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น

ความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ในด้านของความยั่งยืนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทยกำลังเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะในแง่ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีการคำนึงถึงการรักษาความหลากหลายทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนการให้โอกาสแก่ชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ (Agarwal & Kariyapol, 2020, p.182)

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสามารถทำได้โดยการใช้เทคโนโลยีในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว เช่นการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนในสถานประกอบการท่องเที่ยว การจัดการขยะและน้ำเสียอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มุ่งเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม (Page, 2007, p. 123) นอกจากนี้การส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท้องถิ่นที่ยังไม่ถูกพัฒนาอย่างเต็มที่ยังสามารถกระจายรายได้ไปยังพื้นที่ต่างๆ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่เพียงแต่เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ แต่ยังเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในหลายพื้นที่ การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความยั่งยืนทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ รวมถึงการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อให้ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างรอบคอบจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

3.ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่นภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร ซึ่งการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบในด้านการสร้างรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว แต่ยังส่งผลดีในด้านการสร้างงานและโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับชุมชนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ

3.1การสร้างงานและโอกาสทางเศรษฐกิจ

การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้สร้างงานในหลายภาคส่วน โดยเฉพาะในภาคบริการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว เช่นโรงแรม ร้านอาหาร และการขนส่ง การเปิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสามารถสร้างงานให้กับคนในท้องถิ่นและเพิ่มโอกาสในการพัฒนาอาชีพได้อย่างกว้างขวาง (Page, 2007, p. 120) การมีงานทำในภาคบริการ เช่นพนักงานต้อนรับในโรงแรม คนขับรถทัวร์

หรือเจ้าของร้านอาหารท้องถิ่นทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังพื้นที่ต่างๆ ซึ่งส่งผลดีต่อการลดความยากจนและเพิ่มรายได้ให้กับประชากรในพื้นที่เหล่านี้

การสร้างงานจากการท่องเที่ยวยังสามารถกระตุ้นธุรกิจขนาดเล็กและกลางที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยวโดยตรง เช่น ร้านขายของที่ระลึก ร้านกาแฟ หรือบริการทัวร์ท้องถิ่น ธุรกิจเหล่านี้ไม่เพียงแต่สร้างงานให้กับชุมชน แต่ยังช่วยกระจายรายได้ไปยังภาคส่วนอื่นๆ ของเศรษฐกิจ เช่น การเกษตร และการค้าปลีก (Dolezal & Trupp, 2015) การท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบขนส่งภายในประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาคการขนส่ง ทั้งทางอากาศและทางบก การเพิ่มความต้องการใช้บริการรถไฟ รถบัส และการบินภายในประเทศได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง ทำให้การขนส่งในประเทศมีความสะดวกสบายและมีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งนอกจากจะช่วยลดต้นทุนในการเดินทางแล้ว ยังส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ (Prayag & Ryan, 2012, p. 343)

การเติบโตของการท่องเที่ยวยังช่วยกระตุ้นให้มีการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น การลงทุนในโรงแรม รีสอร์ท และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างงานในระยะสั้น แต่ยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว โดยช่วยเสริมสร้างการเติบโตของเศรษฐกิจท้องถิ่น (World Travel & Tourism Council, 2020, p. 25) นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการทำงานในภาคบริการ เช่น การฝึกอบรมพนักงานโรงแรม การพัฒนาทักษะด้านการให้บริการลูกค้า และการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น

การท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวสูง เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ และเกาะสมุย ชุมชนท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยการเพิ่มผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่ขายให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งการนำเสนอสินค้าหรือบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว การสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการใหม่ๆ ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น ผลิตภัณฑ์จากหัตถกรรมท้องถิ่น การแสดงศิลปวัฒนธรรม หรือการจัดทัวร์ท้องถิ่น ส่งผลให้มีการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นและช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในชุมชนท้องถิ่น (Dolezal & Trupp, 2015, p. 45)

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน เนื่องจากการมีงานทำจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยเพิ่มรายได้และลดความยากจนในระดับท้องถิ่น การเพิ่มขึ้นของรายได้ในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนช่วยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน เช่น การสร้างโรงพยาบาลหรือสถานศึกษา ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของชุมชนและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (Agarwal & Kariyapol, 2020, p. 182-185)

โดยรวมแล้วการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างงานและโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ การสร้างงานในภาคบริการ การกระตุ้นการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการพัฒนาทักษะในท้องถิ่น ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ อย่างไรก็ตามการจัดการที่มี

ประสิทธิภาพและการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถสร้างประโยชน์ในระยะยาว แก่ทั้งสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ (Prayag & Ryan, 2012, p. 343)

แต่การท่องเที่ยวสามารถส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นในหลายแง่มุม แม้ว่าจะนำรายได้เข้าสู่ชุมชน แต่การพึ่งพิงการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้หลักอาจทำให้เศรษฐกิจของชุมชนเปราะบาง หากเกิดวิกฤตหรือการลดลงของนักท่องเที่ยว การไหลเวียนของรายได้อาจไม่กระจายสู่คนในชุมชนอย่างเท่าเทียม โดยส่วนใหญ่รายได้มักตกไปอยู่กับนักลงทุนหรือธุรกิจขนาดใหญ่จากภายนอกมากกว่าชาวบ้านในท้องถิ่น อีกทั้งค่าครองชีพในชุมชนอาจเพิ่มสูงขึ้นจากการปรับราคาสินค้าและบริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ในระยะยาว

4.ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทยอีกด้วย การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ และเกาะสมุย ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่นเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในเรื่องของค่านิยมและการใช้ชีวิตประจำวัน ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นเมื่อมีการเปิดรับอิทธิพลจากภายนอก ซึ่งโดยมากเกิดจากการท่องเที่ยวที่กระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตเพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

4.1การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยม

หนึ่งในผลกระทบหลักที่เกิดจากการท่องเที่ยวคือการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ในหลายพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวสูง ชุมชนท้องถิ่นจะต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งบางครั้งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เน้นการเกษตรกรรม หรือการดำเนินชีวิตที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ ไปสู่การเน้นการให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น การเปิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การค้าขายของที่ระลึก หรือการให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Sangwan, 2017, p. 53) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาราคาสินค้าและ ค่าครองชีพในชุมชนท้องถิ่นสูงขึ้น คนในชุมชนมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ราคาที่ดินในชุมชนสูงขึ้น และรายได้จากการท่องเที่ยวไม่มีความแน่นอน(เพ็ญศิริ สมารักษ์, นันทศักดิ์ บุรขจรกุล, เปรมปรีดา ทองลา, 2565)

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจนำไปสู่การแปรสภาพของวิถีชีวิตท้องถิ่น จากการมีอาชีพหลักในภาคเกษตรกรรมหรืออาชีพดั้งเดิม เช่นการทำนาหรือการเลี้ยงสัตว์ ไปเป็นการประกอบอาชีพที่เน้นบริการด้านการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบในแง่ของการใช้ชีวิตประจำวัน แต่ยังทำให้ชุมชนต้องปรับตัวเข้ากับค่านิยมที่มาจากภายนอก เช่นความสนใจในสินค้าที่มีมูลค่าสูง ความต้องการประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นบางครั้งถูกบิดเบือนเพื่อให้เข้ากับความต้องการของตลาด (McKercher & Du Cros, 2002, p. 44)

นอกจากนี้ความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่นยังอาจส่งผลกระทบในด้านอื่นๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมและค่านิยมของชุมชน จากการที่สมาชิกในชุมชนหันไปให้ความสำคัญ

กับการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอาจทำให้ลดทอนความสำคัญของการรักษาและส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การทำนาทำไร่ หรือกิจกรรมในงานประเพณีท้องถิ่นที่เคยมีความสำคัญในอดีต (Smith, 2014, p. 160)

โดยสรุปการท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สามารถเห็นได้ในรูปแบบของการปรับตัวของชุมชนให้เข้ากับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตจากการเกษตรหรือประมงมาเป็นงานบริการหรือการขายสินค้าที่ระลึก การนำเสนอวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นให้เป็นสินค้าเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว อาจส่งผลให้ความหมายเดิมของค่านิยมและประเพณีเหล่านั้นถูกลดทอนหรือเปลี่ยนแปลงไปในเชิงพาณิชย์ อีกทั้งยังอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างคนในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการพัฒนาวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนลดลงและก่อให้เกิดความสูญเสียทางวัฒนธรรมในระยะยาว

4.2 การพาณิชย์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น

การท่องเที่ยวยังมีผลกระทบโดยตรงต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สามารถมองเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในเชิงพาณิชย์ วัฒนธรรมท้องถิ่นบางครั้งอาจถูกพาณิชย์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทำให้กิจกรรมหรือประเพณีท้องถิ่นที่เคยมีความสำคัญทางจิตวิญญาณหรือทางสังคมถูกบิดเบือนและเปลี่ยนแปลงให้เป็นการแสดงทางท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดผู้มาเยือน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการจัดแสดงศิลปะท้องถิ่นหรือการแสดงพื้นบ้านที่อาจจะไม่ได้มีความหมายหรือความสำคัญในบริบทเดิมของชุมชนอีกต่อไป (Cohen, 2011, p. 1-5) ซึ่งบางครั้งอาจทำให้ชุมชนท้องถิ่นต้องประสบปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และผลกระทบในระยะยาวของการเปลี่ยนแปลงนี้อาจทำให้การท่องเที่ยวกลายเป็นภัยคุกคามต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของพื้นที่นั้นๆ

การพาณิชย์กับวัฒนธรรมท้องถิ่นนี้ยังสามารถสังเกตได้จากการผลิตสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น ของที่ระลึกต่างๆ ที่มักจะมีลักษณะเป็นสินค้าเชิงพาณิชย์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยบางครั้งของที่ระลึกเหล่านี้อาจไม่ได้สะท้อนถึงความจริงแท้ของวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อความบันเทิงและการค้า ทำให้เกิดการเสื่อมคุณค่าในทางวัฒนธรรม (Agarwal & Kariyapol, 2018, p.146-152)

ความเปลี่ยนแปลงในมุมมองของชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่าในบางกรณีการท่องเที่ยวสามารถกระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นหันมามองเห็นความสำคัญของการรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีสติ การท่องเที่ยวสามารถเป็นตัวกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นหันมาใส่ใจในมรดกทางวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น ทำให้เกิดการรักษาและอนุรักษ์ศิลปะหรือประเพณีที่มีความสำคัญทางจิตวิญญาณในท้องถิ่น เพื่อให้เข้ากับความสนใจของนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริง (Hall & Lew, 2009, p. 90)

การสร้างความรู้ความตระหนักรู้ในหมู่คนในท้องถิ่นเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์และการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นในแง่ของการท่องเที่ยวสามารถช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืนในชุมชนท้องถิ่น โดยสามารถปรับใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในระยะยาวโดยไม่ทำลายเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (UNESCO, 2006, p. 14)

การท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและค่านิยมรวมถึงการพาณิชย์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวทำลายเอกลักษณ์และความเป็นมาของวัฒนธรรมท้องถิ่น ในทางกลับกันการท่องเที่ยวสามารถเป็นโอกาสในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น หากมีการวางแผนและบริหารจัดการอย่างมีวิสัยทัศน์เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดในด้านเศรษฐกิจและการรักษาความเป็นมาของวัฒนธรรมท้องถิ่นไปพร้อมกัน

สรุปการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการพาณิชย์ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นในหลายด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน การเพิ่มขึ้นของธุรกิจเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า โรงแรม และสถานที่ท่องเที่ยว อาจนำไปสู่การแย่งชิงทรัพยากรในพื้นที่ เช่น ที่ดินและน้ำ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน การพาณิชย์ในด้านวัฒนธรรม เช่น การขายงานฝีมือหรือการแสดงศิลปะพื้นบ้าน อาจทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นกลายเป็นสินค้าและสูญเสียความหมายดั้งเดิมในสายตาของคนในชุมชนเอง รวมถึงการมุ่งตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอาจส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลในเศรษฐกิจท้องถิ่นและทำให้ชุมชนต้องพึ่งพาการท่องเที่ยวจนเสี่ยงต่อความไม่ยั่งยืนในระยะยาว

4.3 การสูญเสียและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วและไม่ได้รับการควบคุมอย่างเหมาะสมอาจส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เช่น จังหวัดภูเก็ต เชียงใหม่ หรือกระบี่ การสูญเสียและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นหนึ่งในปัญหาที่สำคัญที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบทางวัฒนธรรมในระยะยาว การพัฒนานี้มักจะส่งผลให้วิถีชีวิตและประเพณีของชุมชนถูกปรับเปลี่ยนหรือสูญเสียไปจากการท่องเที่ยวที่เน้นการนำเสนอในลักษณะที่ “เป็นการค้า” มากกว่า “การอนุรักษ์”

การนำเสนอวัฒนธรรมในรูปแบบที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง

หนึ่งในผลกระทบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยวที่ไม่ได้รับการควบคุมอย่างเหมาะสมคือการนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่นในรูปแบบที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง การท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์บางครั้งทำให้ชุมชนท้องถิ่นต้องปรับตัวโดยการนำเสนอประเพณีและวัฒนธรรมในรูปแบบที่ง่ายและสามารถจับต้องได้สำหรับนักท่องเที่ยว เช่นการจัดแสดงการเต้นรำแบบดั้งเดิม หรือการแสดงวัฒนธรรมที่ถูกดัดแปลงให้มีความบันเทิงและน่าสนใจมากขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว การกระทำเช่นนี้อาจทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกเบี่ยงเบนจากบริบทและความหมายดั้งเดิม เช่นการแสดงการเต้นรำแบบพื้นเมืองที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนาหรือการเฉลิมฉลองในอดีต กลายเป็นการแสดงเพื่อการค้าหรือการบันเทิงสำหรับนักท่องเที่ยว (Cohen, 2011, p. 4-5)

เมื่อวัฒนธรรมถูกพรรณนาในลักษณะนี้อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความหมายและความสำคัญ of ประเพณีหรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เคยมีอยู่จริงในชุมชนท้องถิ่น การเสื่อมความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการส่งต่อภูมิปัญญาแก่คนรุ่นใหม่มักกลายเป็นผลลัพธ์ที่ตามมาในหลายกรณีซึ่งในบางครั้งอาจทำให้เกิดการสูญเสียอัตลักษณ์และความเป็นมาของวัฒนธรรมท้องถิ่น (Agarwal & Kariyapol, 2018, 146-152)

การท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่ออนุรักษมรดกทางวัฒนธรรม

นอกจากการนำเสนอวัฒนธรรมในรูปแบบที่บิดเบือนแล้ว การท่องเที่ยวที่ไม่สามารถจัดการได้อย่างเหมาะสมยังส่งผลกระทบต่ออนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่นั้นๆ สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดคือการใช้แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม เช่นวัดโบราณ ปราสาทเก่า หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวอย่างหนัก โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับแหล่งมรดกเหล่านี้ ตัวอย่างเช่น การไหลเข้าของนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่มักจะมีการสวมรองเท้าในพื้นที่วัดหรือการถ่ายภาพในสถานที่สำคัญ อาจทำให้เกิดการเสื่อมสภาพของมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงความเสี่ยงที่มาจากกรรสัมผัสกับสิ่งปลูกสร้างหรือโบราณวัตถุที่มีความละเอียดอ่อน (UNESCO, 2006, p. 12)

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการท่องเที่ยวสามารถส่งผลกระทบต่อรักษาความยั่งยืนของมรดกทางวัฒนธรรมในระยะยาวได้ เนื่องจากการท่องเที่ยวมักจะมุ่งเน้นไปที่การทำให้สถานที่ท่องเที่ยวดูน่าสนใจและน่าดึงดูด แต่ในขณะเดียวกัน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวเช่น โรงแรม ร้านค้า และถนนในบริเวณที่ใกล้เคียงกับแหล่งมรดกอาจทำให้บรรยากาศทางประวัติศาสตร์และสภาพแวดล้อมดั้งเดิมถูกทำลายไป (Hall & Lew, 2009, p. 150) ในบางกรณีการท่องเที่ยวที่ไม่รับผิดชอบอาจทำให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ที่มีมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างไม่รอบคอบ เช่น การขุดเจาะหรือการสร้างโครงสร้างต่างๆ ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งมรดกหรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ทำให้สูญเสียความสำคัญทางวัฒนธรรมและอาจยากที่จะกู้คืนกลับมา

การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

เมื่อการท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง อาจทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นถูกใช้เป็นเครื่องมือในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเท่านั้น ซึ่งในระยะยาวอาจนำไปสู่การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แท้จริง ในบางกรณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ไม่ได้รับการคุ้มครองอาจถูกเปลี่ยนแปลงหรือถูกทดแทนด้วยการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับตลาดท่องเที่ยว เช่นการผลิตสินค้าที่ระลึกที่ไม่ได้สะท้อนถึงประเพณีหรือความเชื่อของชุมชน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจทำให้คนรุ่นหลังไม่เข้าใจหรือไม่สามารถเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเต็มที่ (Smith, 2006, p. 1-2)

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ไม่ได้รับการควบคุมอย่างเหมาะสมสามารถนำไปสู่การสูญเสียและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านของการนำเสนอวัฒนธรรมที่ไม่ตรงตามความเป็นจริงและการสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรม การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างรอบคอบเพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและไม่ทำลายเอกลักษณ์และความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น

สรุป

การท่องเที่ยวในประเทศไทยมีผลกระทบทั้งในด้านบวกและลบต่อชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวสูงเช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ และกรุงเทพฯ ผลกระทบเหล่านี้ส่งผลทั้งในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวได้สร้างโอกาสในการสร้างงานและรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การสูญเสียอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจจะไม่ยั่งยืนในระยะยาว หากไม่มีการบริหารจัดการที่ดี การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการเสริมสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น การร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว การสร้างความตระหนักรู้ในชุมชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะช่วยให้การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถทำได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

เพ็ญศิริ สมารักษ์, นันทกัศ บุษจรกุล และ เปรมปรีดา ทองลา.2565.ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์จังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 16 (1), 46-58.

Agarwal, R., & Kariyapol, T. (2018). Tourism and its impacts on sociocultural changes: A case study of Khao San Road, Bangkok. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 18(1), 146–152. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/spurhs/article/view/126679>

Bramwell, B., & Lane, B. (2011). Critical research on the governance of tourism and sustainability. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(4–5), 411–421. <https://doi.org/10.1080/09669582.2011.580586>

Cohen, E. (2011). The changing faces of contemporary tourism. *Folia Turistica*, 25(1), 1-9.

Dolezal, C., & Trupp, A. (2015). Tourism and development in Southeast Asia. *ASEAS – Austrian Journal of South-East Asian Studies*, 8(2), 117-124.

Gössling, S., & Scott, D. (2018). The decarbonisation impasse: Global tourism leaders' views on climate change mitigation. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(12), 2071-2086.

Hall, C. M. (2011). *Tourism planning: Policies, processes, and relationships* (2nd ed.). Pearson Education.

<https://dokumen.pub/tourism-planning-policies-processes-and-relationships-2nd-ed-9780132046527-0132046520-9781408250020-1408250020.html>

- Hall, C. M., & Lew, A. A. (2009). *Understanding and managing tourism impacts: An integrated approach*. Routledge.
- Huete Alcocer, N., & López Ruiz, V. R. (2019). The role of destination image in tourist satisfaction: The case of a heritage site. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 33(1), 2444–2461. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2019.1654399>
- McKercher, B., & Du Cros, H. (2002). *Cultural tourism: The partnership between tourism and cultural heritage management*. Routledge. Retrieved from https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/Cultural%20Tourism%20_%20the%20partnership%20between%20tourism%20and%20cultural%20heritage%20management.pdf
- Page, S. J. (2007). *Tourism management: Managing for change* (2nd ed.). Burlington: Elsevier Ltd. Retrieved from https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/Tourism%20Management-%202nd%20edition%20_%20managing%20for%20change.pdf
- Prayag, G., & Ryan, C. (2012). Antecedents of tourists' loyalty to Mauritius: The role and influence of destination image, place attachment, personal involvement, and satisfaction. *Journal of Travel Research*, 51(3), 342-356.
- Shaw, G., & Williams, A. M. (2016). *Tourism and tourism spaces*. SAGE Publications.
- Smith, M. K. (2006). Towards a cultural planning approach to regeneration. In M. K. Smith (Ed.), *Tourism, culture and regeneration* (pp. 1-11). Cromwell Press.
- UNESCO. (2006). *Tourism, culture and sustainable development*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000147578>
- World Bank. (2024). *Thailand economic monitor July 2024*. World Bank. Retrieved from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099062924133030977/pdf/P50100914f725005f1b9211803e7e17020a.pdf>
- World Travel & Tourism Council. (2020). *Thailand: Economic impact report*. World Travel & Tourism Council. Retrieved from <https://researchhub.wttc.org/product/thailand-economic-impact-report>
- Yodsurang, P., Kiatthanawat, A., Sanoamuang, P., Kraseain, A., & Pinijvarasin, W. (2022). Community-based tourism and heritage consumption in Thailand: An upside-down classification based on heritage consumption. *Cogent Social Sciences*, 8(1). <https://doi.org/10.1080/23311886.2022.2096531>

ภาคผนวก

กระบวนการพิจารณาบทความ

รายละเอียดขั้นตอนการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร ประกอบด้วย

1. การพิจารณาบทความเบื้องต้น โดยกองบรรณาธิการ

เมื่อได้รับบทความจากผู้เสนอบทความ วารสารจะดำเนินการส่งให้กองบรรณาธิการพิจารณาเบื้องต้น ต่อมาการเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ โดยกองบรรณาธิการจะตรวจสอบรูปแบบบทความ ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และผลการวิจัย ความชัดเจนของเนื้อหา ความถูกต้องตามหลักวิชาการ รูปแบบการเขียนอ้างอิง รวมถึงความซ้ำ/ซ้ำซ้อนเบื้องต้นของเนื้อหาในบทความ (Duplications/Plagiarism) หากบทความมีรูปแบบไม่เป็นไปตามกำหนด หรือมีความซ้ำ/ซ้ำซ้อน กองบรรณาธิการจะไม่รับบทความดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการพิจารณา

2. การพิจารณาบทความ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

วารสารมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์ โดยบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2- 3 ท่านในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) บทความที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกเบื้องต้นแล้ว กองบรรณาธิการจะเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ 2-3 ท่าน เพื่อพิจารณาบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาจะไม่อยู่ในสังกัดเดียวกันกับผู้เสนอบทความ ทั้งนี้บทความจากผู้นิพนธ์ภายในจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร ส่วนบทความจากผู้นิพนธ์ภายนอกจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายใน หรือนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสารที่มีความเชี่ยวชาญในสาขา และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์

3. การปรับแก้ไขบทความ

เมื่อได้รับผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิครบแล้ว วารสารจะดำเนินการส่งผลการพิจารณาให้กับผู้เสนอบทความในช่องทางใดช่องทางหนึ่งในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่นผ่าน E-mail เพื่อให้ผู้แต่งปรับแก้ไขซึ่งบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์จะต้องมีผลการประเมินเป็น “เห็นสมควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่” หรือ “ให้ตีพิมพ์โดยมีการแก้ไขปรับปรุง” จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ส่วนที่ผู้แต่งปรับปรุงแก้ไขให้ทำการเน้น(Highlight)หรือเปลี่ยนสีตัวอักษรเป็นสีอื่นเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกับก่อนการแก้ไข

4. การพิจารณาความสมบูรณ์ของบทความหลังจากผู้เสนอบทความปรับแก้ไข โดยบรรณาธิการ

เมื่อผู้เสนอบทความปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว วารสารจะดำเนินการส่งบทความที่

ปรับแก้ไขส่งให้บรรณาธิการพิจารณาความสมบูรณ์ของบทความ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของบทความ และความครบถ้วนของการแก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

5. การออกใบตอบรับ และการตีพิมพ์บทความ

เมื่อกองบรรณาธิการพิจารณาความสมบูรณ์ของบทความแล้ว และเห็นสมควรให้ออกใบตอบรับและตีพิมพ์เผยแพร่ได้ วารสารจะดำเนินการออกใบตอบรับ และนำบทความตีพิมพ์เผยแพร่บนเว็บไซต์ของวารสารต่อไป

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารควรจะมีเนื้อหาทางวิชาการอยู่ในขอบเขตทางรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ หรือเกี่ยวเนื่องกับรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์และเป็นบทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

วารสารได้กำหนดการตรวจความซ้ำซ้อนของผลงานที่จะส่งเข้าตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร โดยการใช้โปรแกรม CopyCat ของเว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20% สำหรับบทความทั้งหมด

1.รูปแบบการเตรียมต้นฉบับของวารสาร ประกอบด้วย

1.1 บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ สำหรับบทความภาษาอังกฤษใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดแอเรียล (Arial) ส่วนบทความภาษาไทยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH-Sarabun-PSK)

1.2 เนื้อหา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ให้จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดพิมพ์เนื้อหาภาษาอังกฤษให้จัดพิมพ์เป็น Single Space

1.3 ถ้ามีรูปภาพ/ตารางประกอบควรมีภาพที่ชัดเจน โดยให้จัดพิมพ์แยกออกจากเนื้อหา และให้ระบุคำว่า “ภาพที่” จัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษใต้ภาพ และ “ตารางที่” จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ บนตาราง ตามด้วยหมายเลขกำกับใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา แสดงเนื้อหาสำคัญของเรื่องด้วยข้อความที่กะทัดรัด ชัดเจน ส่วนคำอธิบายใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวปกติ รูปภาพ/ตารางที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้ โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพ/ตารางทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

1.4 พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์ขนาดเอสี่ (A4) ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 ส่วนเลขหน้าขนาด 16 และใส่เลขหน้ากึ่งกลางหน้ากระดาษช่วงบนตั้งแต่ต้นจนจบบทความ โดยมีเนื้อหาบทความรวมบรรณานุกรมควรอยู่ระหว่าง 8-15 หน้า

1.5 การตั้งค่าหน้ากระดาษพิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษซ้ายกับด้านบน 1 นิ้ว และด้านขวากับด้านล่าง 1 นิ้ว

1.6 การเตรียมข้อมูลต้นฉบับบทความตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้

1.6.1 ชื่อบทความภาษาไทยใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 หนา

1.6.2 ชื่อบทความภาษาอังกฤษใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 ปกติ

1.6.3 ชื่อผู้เขียน และผู้ร่วมเขียนใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติ

1.6.4 หัวข้อหลักใช้รูปแบบอักษรขนาด 18 หนา

1.6.5 หัวข้อย่อยใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 หนา

1.6.6 เนื้อเรื่องใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติ

1.7 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้พิมพ์ไว้หน้าแรก

1.8 ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องใส่ให้ครบทุกคนแต่ไม่เกิน 5 คน ชื่อใช้รูปแบบอักษรขนาด 16 ปกติโดยจัดชิดกันหน้าซ้าย และใส่ Footnote เป็นตัวเลขอารบิกต่อท้ายแต่ละชื่อโดยระบุสังกัด หากเป็นมหาวิทยาลัยให้ระบุ คณะและมหาวิทยาลัย หากเป็นหน่วยงานราชการให้ระบุกรมและกระทรวงที่สังกัด หากเป็นพระสงฆ์ให้ระบุวัดและจังหวัด แต่หากเป็นภาคเอกชนให้ระบุบริษัทหรือองค์กรและจังหวัด การระบุให้ตรงกับเครื่องหมายที่กำกับไว้ข้างบน โดยให้ระบุเป็นรายบุคคลภาษาไทยและคั่นด้วย (;) ก่อนระบุเป็นภาษาอังกฤษและระบุ Corresponding author, e-mail:, Tel.ของผู้เขียนหลัก

1.9 บทคัดย่อภาษาไทย และ Abstract ภาษาอังกฤษควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ (Objective) วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) ผลการวิจัย (Results) โดยสรุปให้สั้นกะทัดรัด ระหว่าง 250-400 คำ คำสำคัญ (Keywords) ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (,)

1.10 การเรียงหัวข้อแต่ละหัวข้อให้เว้น 1 บรรทัด หัวข้อใหญ่สุดให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่โดยมีระยะย่อหน้า และหัวข้อย่อยถัดไปโดยมีระยะย่อหน้า

2. ส่วนประกอบของบทความ

2.1 บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

2.1.1 บทนำ (Introduction) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอในบทความตามลำดับ บทนำควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างไร

2.1.2 เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ เนื้อเรื่องสามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน

ส่วนย่อยที่ 3 เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

2.1.3 สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ต้องสรุปให้เห็นความสำคัญของบทความตามลำดับ โดยการเลือกเฉพาะประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไรและสามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

2.1.4 องค์ความรู้ใหม่ เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการวิจัยสามารถนำเสนอรูปแบบของโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

2.1.5 เอกสารอ้างอิง (References) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

2.2 บทความวิจัย ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

2.1.1 บทนำ (Introduction) เขียนให้เห็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย หรือโจทย์วิจัย

2.1.2 วัตถุประสงค์ (Objective) ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ให้ระบุรูปแบบของการวิจัย การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง(ถ้ามี)และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1.4 สรุปผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Research) ให้เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

2.1.5 อภิปรายผลการวิจัย/วิจารณ์ (Discussion) ให้เสนอเป็นความเรียงและให้เชื่อมโยงกับผลการวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจนว่ามีความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้ใด ผลวิจัยเป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎีของผู้ใด เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

2.1.6 องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) เป็นการนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัย โดยสามารถนำเสนอรูปแบบของโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

2.1.7 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ให้นำเสนอใน 2 ประเด็น คือ 1) ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย และ 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือสถาบัน

2.1.8 กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) (ถ้ามี) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัยและหมายเลขของทุนวิจัย (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัย วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์)

2.1.9 เอกสารอ้างอิง (References) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้นิพนธ์บทความ ต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

2.3บทความปริทัศน์ (Review Articles)ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

2.3.1 บทนำ (Introduction) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอในบทความตามลำดับ บทนำควร อธิบายให้ภาพรวมโดยย่อของบทความและหัวข้อหลักที่ครอบคลุมว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างไร

2.3.2 เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ เนื้อเรื่องสามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง

ส่วนย่อยที่ 2 วิเคราะห์ ข้อมูล โต้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล ในการประเมินรายละเอียดบทวน บทความที่กล่าวถึงเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านโดยกล่าวถึงจุดอ่อนจุดแข็งของบทความที่บทวนโดยบทวน จัดลำดับ จากเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่องหนึ่ง หรือจากผู้วิจัยคนหนึ่งไปอีกคนหนึ่ง โดยนำข้อค้นพบของแต่ละเรื่องมากล่าว โดยสังเขป

ส่วนย่อยที่ 3 สังเคราะห์ เปรียบเทียบ และ/หรือวิจารณ์ เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ในมุมมองใหม่ เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ โดยอภิปรายถึงความน่าเชื่อถือของผู้เขียน ความน่าเชื่อถือของข้อมูลอ้างอิง ความถูกต้องของวิธีการที่ใช้โดยชี้ให้เห็นว่ามีความเป็นมา อย่างไรทั้งในอดีต ปัจจุบัน ความก้าวหน้าล่าสุด เป็นความรู้และข้อเท็จจริง และมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เขียน

2.3.3 สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ต้องสรุปให้เห็นความสำคัญของบทความตามลำดับ โดยการเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่า สิ่งทีกล่าวนำมีความสำคัญอย่างไร ผลลัพธ์สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้

วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทั้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

2.4 บทวิจารณ์หนังสือ _ให้เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

2.4.1 บทนำ (Introduction) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอในบทความตามลำดับ บทนำควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ วัตถุประสงค์ หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างดี

2.4.2 เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

2.4.3 บทวิจารณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โต้แย้งข้อเท็จจริง ใช้เหตุผล หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน และเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่นำเสนอ

2.4.4 สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ต้องสรุปให้เห็นความสำคัญของบทความตามลำดับ โดยการเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทั้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปจุดยืนของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน

2.4.5 เอกสารอ้างอิง (References) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 และจะต้องตรงกันกับการอ้างอิงในเนื้อหา ซึ่งผู้นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด

4. การเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในวารสารให้ใช้แบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition ที่มีการปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยเพื่อรองรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเขียนบรรณานุกรม หรือเอกสารอ้างอิง ใช้มาตรฐานการเขียนแบบ APA ที่พัฒนามาจากนักสังคมศาสตร์และนักพฤติกรรมศาสตร์มากกว่า 80 ปี เพื่อเป็นมาตรฐาน ในการเขียนอย่างเป็นระบบสำหรับการทำวิจัย รายงานการวิจัย การทบทวนวรรณกรรม บทความและกรณีศึกษา ผู้แต่งสามารถดูการอ้างอิงได้จาก

<https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples>

หรือบางส่วนจากตัวอย่างทั่วไปที่มีผู้เขียนแนะนำไว้มากมาย เช่น

-ฝ่ายบริการทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุดกลาง มศว.ที่

mailto:<https://lib.swu.ac.th/images/Documents/Researchsupport/APA6th-Citation160820.pdf>

-สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่

mailto:https://www.nupress.grad.nu.ac.th/%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%B5%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%B8%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1/

-มหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่ mailto:https://pulinet2022.pulinet.org/wp-content/uploads/2021/07/TEMPLATE_Reference_PULINET2022.pdf

การส่งต้นฉบับ

1.การตรวจสอบก่อนส่งบทความ

ในขั้นตอนการส่งบทความผู้แต่งต้องตรวจสอบและปฏิบัติตามข้อกำหนดรายการตรวจสอบการส่งทุกข้อ ดังต่อไปนี้ และบทความอาจถูกส่งคืนให้กับผู้แต่งกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดทั้งหมด

1.บทความที่ส่งมาตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ

2.การเขียนชื่อเจ้าของบทความหลัก, E-mail, เบอร์โทรศัพท์ และสถานที่ทำงาน ต้องเป็นไปตามรูปแบบที่วารสารกำหนด

3.การเตรียมต้นฉบับ ชื่อเรื่อง บทคัดย่อ คำสำคัญ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และเป็นไปตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับที่วารสารกำหนด

4.การอ้างอิงในเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงทำบทความใช้ตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) และต้องมีการอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างถูกต้อง ไม่มีปัญหาการลอกเลียนงานวิชาการ (Plagiarism)

5.ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้แบบตัวอักษร TH-Sarabun-PSK มาตรฐานบทความภาษาไทย แบบตัวอักษร Arial มาตรฐานบทความภาษาอังกฤษ การแสดงรูปภาพ แผนภูมิ และตารางขอให้อยู่ในเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

2.วิธีและขั้นตอน การส่งบทความ

1.การส่ง

จะต้องส่งบทความทางระบบ Thai Journals Online (ThaiJO) โดยไม่ต้องแนบ “แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์”

หากส่งในช่องทางอื่นต้องส่งบทความพร้อมทั้งส่ง “แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์” มาที่บรรณาธิการวารสาร

2. การตอบรับ

เมื่อส่งบทความแล้ว ทางกองบรรณาธิการจะพิจารณากลับกรองขอขยายของบทความดังกล่าวและตอบรับบทความ ภายใน 7 วันทำการ โดยทำการส่งทางอีเมล

3. ระยะเวลาการพิจารณา

3.1 กองบรรณาธิการส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา รอผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ภายใน 14 วัน

3.2 เมื่อได้รับบทความคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งบทความให้ผู้เขียนบทความแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือปฏิเสธการลงตีพิมพ์ ภายใน 1 วัน

3.3 เมื่อผู้เขียนแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ให้แนบไฟล์บทความฉบับสมบูรณ์ ส่งกลับทางอีเมลภายใน 7 วัน

3.4 บรรณาธิการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความลงวารสาร ทางอีเมล

4. การตีพิมพ์วารสาร

4.1 กองบรรณาธิการจะรวบรวมเอกสารบทความ ส่งตีพิมพ์เมื่อถึงกำหนดเวลาที่วารสารจะออกเผยแพร่ตามกำหนด

4.2 เมื่อได้เล่มวารสารที่สมบูรณ์แล้ว กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบ

จริยธรรม

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงานวิชาการ/วิจัยในวารสารสังคมและมนุษย(Publication Ethics)วารสาร ยึดมั่นในหลักจริยธรรมการพิมพ์ตามมาตรฐานระดับนานาชาติตามกรอบแนวทางจริยธรรมการตีพิมพ์ของ Committee on Publication Ethics (COPE) ดังต่อไปนี้

(ส่วนใหญ่ปรับปรุงต้นฉบับและแปลจาก <https://publicationethics.org/>)

1.จริยธรรมในการตีพิมพ์สำหรับผู้เขียนต้นฉบับ

1.ผู้เขียนบทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ใน วารสาร สังคมศาสตร์ไทยจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ

2. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ไทยอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแต่ง แกไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง” โดยเฉพาะหัวข้อรูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับอันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน

4. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

5. ผู้เขียนซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปได้เด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่ามิบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสารจะถอนบทความนั้นออกทันที

6. ผู้เขียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาในผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที

7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิงทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความโดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้

8. ผู้เขียนจะต้องปรับปรุงแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่ปรับปรุงตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรืออาจถูกปฏิเสธการเผยแพร่บทความ

9. ผู้เขียนควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

10. ผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

11. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

12. ผู้เขียนต้องอ้างอิงผลงานของบุคคลอื่นให้ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation) หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานตัวเอง รวมทั้งจัดทำบรรณานุกรมท้ายบทความทุกรายการ

2. จริยธรรมในการตีพิมพ์สำหรับผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีความรู้ หรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้นๆ ผู้ประเมินบทความควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความและควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือแนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

5. ผู้ประเมินบทความควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรถูกพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบพร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

3. จริยธรรมในการตีพิมพ์ของกองบรรณาธิการวารสาร

1. บรรณาธิการจะต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ

2. บรรณาธิการจะต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้พิมพ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีผลกระทบด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ

3.บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลการตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่มี conflict of interest เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง(บรรณาธิการหรือหัวหน้ากองบรรณาธิการ)อย่างมีนัยสำคัญ หรือ ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4.บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5.บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6.บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจังเพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

7.บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8.บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9.บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่าสมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10.หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูลซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11.บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12.บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวนและคุณภาพการอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13.บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page charge หรือ processing fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือ ระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

ติดต่อ

ศูนย์สังคมศาสตร์ศึกษา (Center for Social Science Studies)

เลขที่ 78/1หมู่9 ต.บ่อพลอย อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี 71160

โทร.081-8437249

อีเมล : thaicocialscience@gmail.com

เฟสบุ๊ก: ศูนย์สังคมศาสตร์ศึกษา